

Rad iz ljubavi

Novi svijet

ISSN 1331-226X Godina XLIV. br.6 - Lipanj 2008.

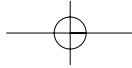
Cijena 15 kn

Što nakon
Chiare?

Run4Unity

Planetarna utrka
za ujedinjeni svijet

SADRŽAJ

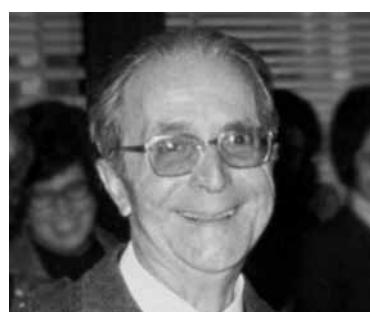

Naslovica:
Djeca iz Zadra uključila su se u svjetsku sportsku utrku Run4unity, trčeći ulicama svoga grada (foto: Mateja Miočić)

- 3 KOMENTAR**
Nestašica hrane i međuovisnost
- 4 IZ ŽIVOTA**
Razgovor nakon ručka
- 5 RIJEČ ŽIVOTA**
Prebivati u Bogu
- 6 SUUTEMELJITELJI POKRETA FOKOLARA**
Svjedok karizme

Susret u Parlamentu

- 10 VJERNOŠT J BUDUĆNOST**
Što nakon Chiare?

- 12 RUN4UNITY**
Planetarna utrka za ujedinjeni svijet

- 17 VIJEST**
Pokreti i udruge u župi

- 18 U DUBINU**
Ostavi samo evanđelje

- 20 SPORTMEET**
Poruka je važnija od rezultata

- 22 EKONOMIJA ZAJEDNIŠTVA**
Rad iz ljubavi

- 24 SVJEDOČANSTVO**
Na nemirnoj rijeci života

- 26 RAZGOVORI**
Djeca i bolne rastave
Virtualna prijevara
David i Golijat
Nerazrješivost pod svaku cijenu?

- 29 CRTICE IZ SVAKODNEVICE**
Miris kadulje

- 30 INTERVJU**
Etika se dugoročno isplati

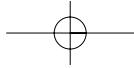

- 33 UKRATKO**
Putovi dijaloga / 3

- 35 IZ PRIRODE**
I kamen razmišlja

Mjesečnik Pokreta fokolara
Godina XLIV br. 6 lipanj 2008.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, tel.: 048 682282, fax: 048 270033; **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolara; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomiej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomiej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević, Josip Buljan, Zdravko Tišljarić, Divna Bajkuša, Mirta Vranko; **Tisk:** FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja preplata** 150 KN, donatorska 300 KN, za Europu: 33 EUR. Za kontinente: 55 USD. Pojedinačni broj 15 KN. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolara broj 2360000-1101456527. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem lijevom uglu naljepljnice. Novi pretplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

KOMENTAR

NESTAŠICA HRANE i međuovisnost

Samo su malobrojni stručnjaci predvidjeli ovakvo povećanje cijena prehrabnenih proizvoda: kruha, tjestenine, riže, jaja i mlijeka, vezanih uz najveće smanjenje svjetskih zaliha žitarica u posljednjih 30-ak godina. Od zaliha za četiri mjeseca u posljednjih dvadeset godina, naglo se prešlo na rezerve za samo četrdeset dana. To je alarmantna istina, ako pomislimo da je ciklus žetve podložan sve češćim klimatskim hirovima.

Jedan od uzroka je niz elementarnih prirodnih nepogoda zbog kojih je smanjena proizvodnja žitarica. Osim toga, zbog porasta životnog standarda azijskog stanovništva dolazi do promjena prehrabnenih navika – nije im više dovoljna samo piletina i riža, nego traže i drugo meso i žitarice, kao i zapadno stanovništvo. No najveći uzrok povećanja cijena je ne baš ekološka odluka SAD-a da potakne proizvodnju biogoriva za automobile, zbog čega su mnogi proizvođači prehrabnenih žitarica prešli na tzv. energetske poljoprivredne proizvode (uljanu repicu, kukuruz) od kojih se proizvode biogoriva. Pad zaliha u državne je vlasti unio bojazan da nisu u stanju opskrbiti svoje građane pa je zaustavljen izvoz, a cijene su porasle gotovo dvostruko još prije nego su se pojavili znakovi nestasice. Osjetno poskupljenje

hrane koje najteže pogađa najsismršnije, uzrokovalo je prosvjede, štrajkove i nerede u mnogim zemljama, među kojima u Kamerunu, Mozambiku, Senegalu, Haitiju, Peruu, Bangladešu, Indoneziji i Afganistanu. Društveni mir u mnogim zemljama Juga temelji se na prodaji kruha po političkoj cijeni, koja se u posljednje vrijeme pokušala povisiti.

Međunarodna organizacija FAO uputila je znak za uzbunu. Po njezinoj procjeni potrebno je milijardu i po dolara da bi se izbjegle pobune u više od trideset zemalja.

Svjetskoj energetskoj krizi sada se pridodaje i kriza prehrabnenih proizvoda. Ekonomisti nas uvjeravaju da će zbog viših cijena postati isplativi alternativni izvori energije i nova proizvodnja žitarica, pa će se sve uravnotežiti. No očito njihovo mišljenje ne dijele i najveći proizvođači žitarica poput Vijetnama, Indije, Kine i Egipta, koji su ograničili izvoz hrane, ali i povećali oporezivanje iste.

Treba se pomiriti s činjenicom da koristimo zadnje zalihe na planetu, pa za nastavak suživota treba koristiti ne samo inteligenciju nego i savjest, te tako iznova preispitati navike za koje smatramo da ih se ne možemo odreći.

Da bi se proizveo kilogram mesa, goveda trebaju pojesti

osam kilograma žitarica, svinje četiri, perad dva. To znači da kad uživamo u pola kilograma zagrebačkog odreska ili dalmatinske pašticide, uskraćujemo zajednici četiri kilograma žitarica. A kad nalijemo pun

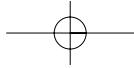
**Đina
Perkov**

Praktična međuovisnost
nameće novu kulturu
potrošnje na osobnoj razini,
koja se potom može izraziti na
društvenoj i političkoj

rezervoar, uskraćujemo žitarice jednoj osobi za godinu dana!

Od teoretske međuovisnosti, naglo se prešlo na praktičnu. Ona nameće novu kulturu potrošnje na osobnoj razini, koja se potom može izraziti na društvenoj i političkoj, kulturu koja će nam nametnuti potrošnju samo potrebnih dobara i brigu za ona koja imamo, misleći na njihovu društvenu ulogu. Pri odlukama o kupnji neće biti dovoljno paziti koliko imamo u novčaniku, morat ćemo imati na umu da smo svi gosti za jednim stolom.

□

IZ ŽIVOTA

RAZGOVOR NAKON RUČKA

Svečani ručak organiziran u poduzeću bio je prilika da se malo više upoznamo i ispričamo. Nakon ručka spontano se počelo razgovarati o svakojakim temama.

Jedna osoba je iznijela svoje mišljenje po kojem muškarac i žena mogu živjeti zajedno, osobito ako se dobro slažu, iako njihova veza nije službeno potvrđena vjenčanjem. Po njezinu mišljenju prednost je u tome što ako pritom otkriju da možda nisu u mogućnosti imati djecu, mogu se rastaviti kao prijatelji, sve dok ne nađu pravu osobu s kojom bi mogli proživjeti svoj život. Odmah sam izrazila neslaganje s tom tvrdnjom. Rekla sam da to nije po kršćanskom moralu, da te osobe žive u grijehu i jednog dana neće biti uzor svojoj djeci za koju mi svi živimo i želimo im sve najbolje, te da se tako gubi vrijednost svestrog čina braka. Ispričala sam im kako je moja životna želja bila da imam svečanu svadbu, ali Bog nas je stavio na kušnju jer je dva tjedna prije vjenčanja umro otac moga muža. Za nas je to bila velika bol i vjenčali smo se bez velike svadbe o kojoj smo oboje sanjali.

U razgovoru je dotaknuto još puno tema o bračnom moralu. Raspravljaljalo se o začeću u epru-

veti, o homoseksualnim brakovima. Neki su dopuštali mogućnost da homoseksualci odgajaju djecu, tvrdeći da je to humano i ispravno jer dvije osobe time rade dobro djelo. Neki su opravdavali pobačaj. Bilo je i onih koji nisu pridaval valjanost odlasku na nedjeljnu misu jer čovjek može činiti dobra djela a da ne ide na misu... Navodila su se i mnoga druga danas tako popularna rješenja... Ja se nisam složila s puno toga i pokušavala sam davati odgovore potkrjepljujući ih svojim iskustvima. No cijeli taj razgovor bio mi je jako bolan jer prisutni su svi bili kršćani. Pored toga, osjetila sam da se nekoliko osoba našlo povrijeđeno nekim mojim riječima, pa sam pokušala promijeniti temu razgovora.

arhiv CN

teško jer suprug nije bio kod kuće pa tu tjeskobu nisam mogla podijeliti s njim. Kad je došao puno smo razgovarali o tome i zajedno zaključili da moramo svjedočiti i ako je potrebno ići protiv struje uobičajenog razmišljanja, iako je to ponekad jako teško.

Kad sam nakon toga otišla na misu, u meni su odzvanjale riječi: "Ti si, Gospodine jedino moje dobro", a u duši sam osjećala veliki mir i neopisivu sreću.

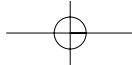
Uvečer je zazvonio telefon. Javila se kolegica s posla. Sutradan je bila misa za ozdravljenje njezine rođakinje, pa me zamolila da se pridružimo u molitvi. Osigurala sam joj našu podršku i molitve. Kad smo se nakon toga sreli, bila je jako zahvalna zbog zajedništva koje je osjetila s naše strane.

Sljedećeg dana kolega me nazvao telefonom na posao i upitao me za mišljenje o svečanom ručku. Rekla sam mu da sam osjetila kako je bilo osoba koje su se našle povrijeđene, ali da ja čvrsto stojim iza mojih uvjerenja. On mi je na to odgovorio: "Ja sam osjetio da mi Bog preko toga želi nešto reći".

Za mene je to bio odgovor da na moje zalažanje Bog nije ostao ravnodušan sa svojim milostima i činilo mi se da mi vraća stostruku.

S. M.

Vratila sam se kući umorna i nemirna, znajući da je nekoliko osoba ostalo povrijeđeno. Razmišljala sam nisam li se možda trebala suzdržati u iznošenju svojih stavova. Bilo mi je jako

RIJEČ ŽIVOTA

PREBIVATI u Bogu

Chiara Lubich

"I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu."

Kad nekoga ljubimo, uvijek bismo željeli biti s tom osobom. To je i želja Boga koji je ljubav. Stvorio nas je da ga možemo upoznati i ne ćemo imati puninu radosti sve dok ne stignemo do intimnog zajedništva s Njim, koji jedini može zadowoliti naše srce. Sišao je s neba da bi bio s nama i da bi nas uveo u svoje zajedništvo.

Apostol Ivan u svojoj poslanici govori o "prebivanju" jednog u drugome, Boga u nama i nas u Njemu, podsjećajući nas na najdublju potrebu koju je Isus očitao na posljednjoj večeri: "Ostanite u meni i ja u vama", rekao je Učitelj, objasnivši alegorijom trsa i loze koliko je jaka i životna veza što nas povezuje s Njim.¹

Ali kako dostići jedinstvo s Bogom?

Ivan ne okljeva: dovoljno je poštivati Njegove zapovijedi:

"I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu."

Treba li poštivati puno zapovijedi da bismo stigli do tog jedinstva?

Ne, i to od onoga trenutka kad ih je Isus sažeo u jednu. "I ovo je zapovijed njegova: da vjerujemo u ime Sina njegova Isusa Krista i da ljubimo jedni druge kao što nam je dao zapovijed."²

Vjerovati u Isusa i ljubiti jedni druge kao što nas je On ljubio, eto jedine zapovijedi.

Ako ljudski život nalazi svoje ispunjenje u Božjem prebivanju među nama, onda možemo u punini biti ono što jesmo samo ako ljubimo! Ivan je u to toliko uvjeren da to neprestano ponavlja

u cijeloj poslanici: "(...) i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu"³; "Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama (...)"⁴

Po predaji, kad je već bio star i drugi bi ga pitali za nauk Gospodnj, Ivan bi uvijek ponavljao Novu zapovijed. Upitan zašto ne govori ni o čem drugom, odgovarao bi: "Jer to je zapovijed Gospodnja! Ako se provodi, dovoljna je".

Tako nas i svaka Riječ života neizostavno vodi k tome da ljubimo. Ne može biti drugačije, jer Bog je ljubav i svaka njegova riječ sadržava ljubav, izražava ljubav, i ako je živimo, preobražava u ljubav.

"I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu."

Riječ života ovog mjeseca poziva nas da vjerujemo u Isusa, da svim našim bićem prionemo uz njega i uz njegov nauk; da vjerujemo da je On ljubav Božja – kako nas poučava i Ivan u ovoj poslanici – i da je iz ljubavi položio život za nas.⁵ Da vjerujemo i kad On izgleda daleko, kad ga ne osjećamo, kad imamo probleme ili nas sustiže bol.

Ojačani tom vjerom, znat ćemo živjeti po njegovu primjeru, i poslušni njegovoj zapovijedi, ljubiti jedni druge kako nas je On ljubio.

Ljubiti i onda kada nas drugi više ne privlači, kada imamo dojam da je naša ljubav neprikladna, beskorisna, da nije uzvraćena. Na taj ćemo način oživjeti odnose među nama, sve iskrenije, sve dublje, a naše će jedinstvo privući Božju prisutnost među nas.

"I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu."

"I tko čuva zapovijedi njegove, u njemu ostaje, i On u njemu."

(1 Iv 3, 24).

"Moj muž i ja bili smo zaljubljeni i u prvim godinama braka odnos među nama bio je vrlo lagan. No u posljednje vrijeme se osjećao vrlo umoran i napet. Naime, u Japanu posao opterećuje čovjeka poput teškog bremena.

Kad se jedne večeri vratio s posla, sjeo je za stol i počeo jesti. Približila sam se i htjela sjesti kraj njega, ali on je viknuo: 'Nemaš pravo jesti jer ne radiš!' Cijelu sam noć plakala razmišljajući da odem od kuće, da se rastavim. Dan kasnije mnoštvo misli i dalje me salijetalo: 'Pogriješila sam što sam se udala za njega, ne mogu više živjeti s njim!'

Popodne sam o tome razgovarala s prijateljicama s kojima dijelim svoj kršćanski život i slušale su me s ljubavlju. U zajedništvu s njima našla sam potrebnu snagu i odvažnost da ne odustanem. Uspjela sam još jednom pripremiti večeru mojemu mužu. Kako se približavalо vrijeme njegova povratka s posla, povećavao se strah: kako će danas reagirati? Ali neki glas u meni mi je govorio: 'Prihvati tu bol, nemoj popustiti. Ljubi i dalje'. Stigao je. U rukama je imao tortu i rekao: 'Oprosti mi za ono što se dogodilo jučer.'

□

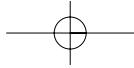
¹ Usp. Iv 15,1-5;

² 1 Iv 3, 23;

³ Ibid. 4,16;

⁴ Ibid. 4,12.

⁵ Usp. ibid. 3,16.

SUUTEMELJITELJI POKRETA FOKOLARA

*Veliki doprinos
utjelovljenju ideala
jedinstva dao je
Pasquale Foresi*

Pasquale Foresi je fokolarin kojega je Chiara željela imati uza se da joj pomogne utjeloviti intuicije nauma Božjega u Djelu koje se rađalo.

On je prvi fokolarin svećenik. Pomogao je Chiari kod uključivanja Pokreta u Crkvu. Odigrao je odlučujuću ulogu u postavljanju temelja kulturnom izrazu Pokreta fokolara. Potaknuo je i nastanak potrebnih struktura da bi se ostvario taj razvitak, a osobito gradiće svjedočanstva, izdavačke kuće, časopis *Citta nuova* i reviju za kulturu *Ekklesia* koja se danas zove *Nuova Umanita* (Novo čovječanstvo), institut *Mystici Corporis* u Loppianu, gradiću koji će biti sjedište budućeg sveučilišta Sophia.

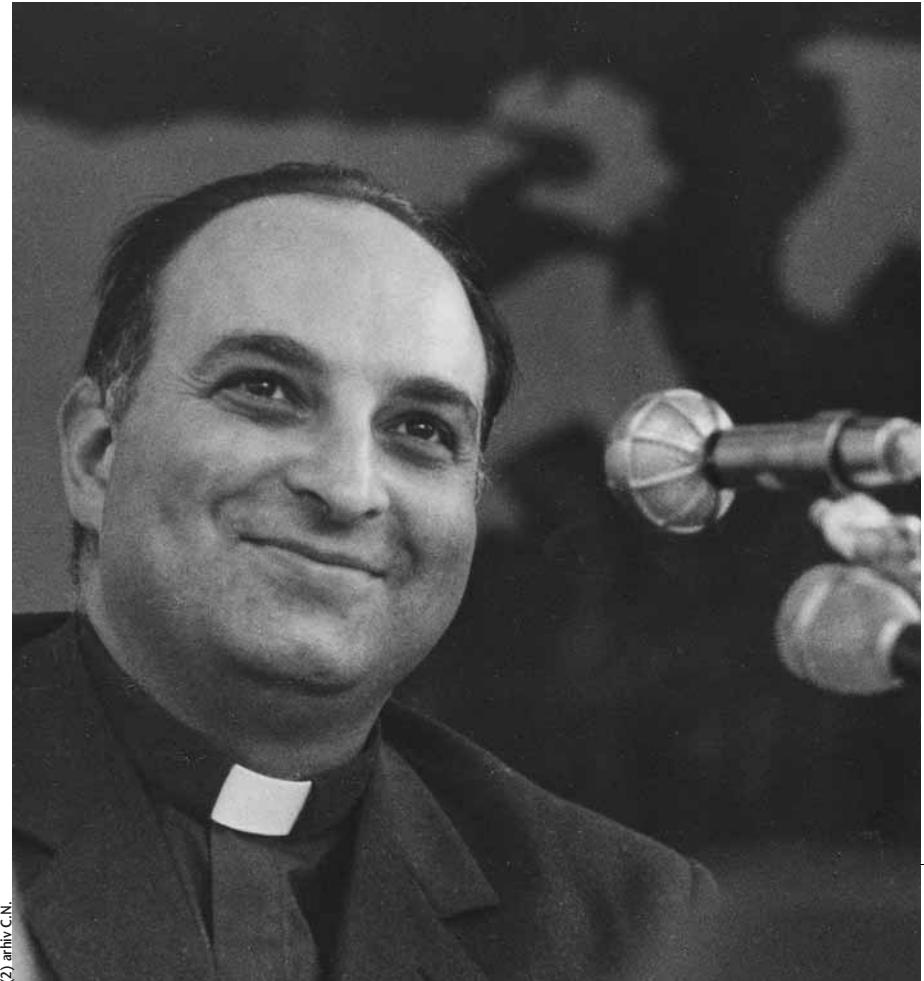
Don Foresi je za *Citta nuova* odgovorio na nekoliko pitanja, koja prenosimo.

Kako ste upoznali Chiaru?

Bilo je to na kraju 1949. Na poziv Grazielle, jedne od Chiarinih prvih sljedbenica, uputio sam se u Trento s Giuliom Marchesijem i Antoniom Petrelli koji su dolazili iz Rima. Tamo smo se susreli s prvim fokolarinima iz Trenta (Marco Tecilla i Aldo Stedile) i fokolarnama koje su živjele s Chiarom. Tada sam je po prvi put susreo.

Bio sam vrlo mlad, ali već sam dobro poznavao Crkvu i situaciju u svijetu. Pa ipak sam bio stidljiv i vrlo rezerviran. Taj susret odlučio je o mojoj budućnosti.

I Igino Giordani govori o tom susretu, o svojem "divljenju i zanesenosti Chiarom, njezinim

(2) arhiv C.N.

Giuseppe Garagnani

SVJEDOK karizme

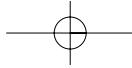
prvim sljedbenicama i sljedbenicima i o njihovoj stalnoj radosti, kao i o radosti što je došao mladić koji će postati prvi fokolarin svećenik" (bio je to don Foresi, o.p.a.).

Poput ostalih i Vi ste obećali jedinstvo Chiari, da služite Bogu i njegovu Djelu koje se rađalo, i više se niste okretali natrag. U ovom posebnom trenutku kada odnos svih nas s Chiarom doteče Nebo, možete li mi reći što je Chiara bila za Vas

i što je ona još uvijek, što je Chiara za Crkvu i za čovječanstvo?

Chiara je jedna od najvećih karizmatičnih ličnosti koje su postojale u Katoličkoj crkvi. Sjećam se kad su mi neke fokolarine rekle: "Mi poznajemo Chiaru dugo godina, ali kod nje nismo zamijetile ni najmanjeg grijeha".

Znajući da je to nemoguće bez izvanrednih milosti, pomislio sam da ih je Chiara primila. Da bi se ustvrdilo kakav je

Sveta Stolica ih je odobrila kao suradnike.

Dvojica papa, Ivan Pavao II. i prije njega Pavao VI. blagoslovili su Chiaru i odlučno je ohrabrili. Na neki način osjetili su utjecaj njezina života u Crkvi.

I mnogi su biskupi molili za mogućnost da i oni žive u duhu Pokreta, bez pravnog odnosa s njim – da njihova veza bude čisto duhovna.

Što se tiče čovječanstva, mislim da na koje god područje pomislimo – nema onoga gdje nije stigao njezin utjecaj. Na društvenom području dovoljno se sjetiti samo jednog poglavlja njezine povijesti, a to je ekonomija zajedništva. Ne treba zaboraviti Chiarin kulturni utjecaj, njezine brojne počasne doktorate, izdavačke kuće i časopise koji izlaze u cijelom svijetu, kao ni sveučilište Sophia koje će se uskoro otvoriti. □

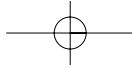
Chiara s don Foresijem na jednom od prvih kongresa mladih u Centru Marijapoli u Rocca di Papa

značaj imala u Crkvi, morat će se istražiti njezin život i iznova pročitati množe knjige koje je napisala, kao i one koje su drugi napisali o njoj. A nadasve promatrati beskonačnu četu osoba koje su je slijedile i slijede je u raznim zvanjima što ih je pobudila. Ima ih na milijune u svijetu i nijedna država nije ostala izvan dometa njezina utjecaja.

Pokret se proširio i među nekatolicima. To je velika novost u Crkvi jer se nikada u povijesti nije dogodilo da nekatolici pripadaju katoličkom pokretu.

Osim među nekatolicima, Pokret se proširio i među nekršćanima. I to je bila velika novost u životu Crkve. I muslimani, budisti, šintuisti i hinduisti su se priključili Pokretu, a

SUUTEMELJITELJI POKRETA FOKOLARA

SUSRET u Parlamentu

*Put Igina Giordanija,
čovjeka velike kulture,
susreo se s putem
Chiare Lubich, iz čega
je nastao "savez" i
počeo nepredvidivi
razvoj Pokreta fokolara*

**Tommaso
Sorgi**

Igino Giordani, ličnost od velikog značaja u Crkvi i u kulturi, bio je poslanik u talijanskom parlamentu kada je primio skupinu od nekoliko franjevaca. Među njima je bila i jedna djevojka, Chiara, koja je – pisao je kasnije – "govorila kao duša nadahnuta Duhom Svetim.

Naviještala je početak novoga – Isusovog doba".

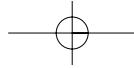
Bio je tog glas koji je on očekivao. Donosio mu je neku vrstu novog obraćenja. Buknuo je u njemu plamen Duha Svetoga koji je "postao duša moje duše", te je njegov individualni put svetosti bio snažno zahvaćen "zajedničkim usponom" prema Bogu kojega mu je ta djevojka razotkrivala kao Ljubav.

Posjetivši zajednicu u Trentu, shvatio je veličinu i novost Chiarine božanske avanture. Promatraljući njezinu "kontemplativnu i praktičnu religioznost", na početku ju je usporedio s Klаром Asiškom; a kad je susreo njezin pokret posvećenih evanđelju – koje treba živjeti

usred svijeta, usporedio ju je s Katarinom Sijenskom. Kao dominikanski trećoredac razmatrao je *Pisma svete Katarine*, a *Dijalog božanske providnosti* koristio za svoju knjigu o mistici (*Krv Kristova*). Toliko ju je cijenio da je o njoj pisao kao o drugoj Mariji i smatrao je najvećom ženom nakon Marije.

Sada je Katarinu video oživljenu u Chiari: stoga ju je zamolio da se veže uz nju zavjetom poslušnosti, kako su to činili Katarinini učenici. No Chiara mu je predložila savez u euharistijskom Isusu. Giordani je to spremno prihvatio. Bio je 16. srpnja 1949.

Iza tog čina Chiara je dobila darove visoke kontemplacije, koje je priopćavala Giordaniju.

ŽELJELA JE STIĆI SVIMA

Donosimo jedan tekst Igina Giordanija zapisan godine 1977., dan nakon uručenja nagrade zaklade Templeton za napredak religije Chiari Lubich

Nagrada Templeton ove je godine dodijeljena Chiari Lubich. Izabrana je općom suglasnošću osoba različitih rasa, vjera i uvjerenja: prema nakani zaklade Templeton, to je priznanje univerzalnosti ljubavi.

U Chiari Lubich prepoznat je apostol ljubavi Kristove: darovane ljubavi, evanđeoskim svjedočanstvom njezina života; svjetla koje se uždiglo iz alpskog grada Trenta prema nebu, kako bi rasvijetlilo ljudski grad i narode povezalo u jedan Božji narod.

Iznenadna popularnost ne uzinemirava njezinu jednostavnost, tim više što nije navezana na ljudska zadovoljstva. Ona temelji svoju duhovnost na boli napuštenog Krista na križu.

Apostolat Chiare Lubich usredotočuje se na nerazdvojnu ljubav prema Bogu i prema ljudima. Još kao djevojčica u svojim je pismima školskim prijateljicama pisala kako je žurno da "Ljubav bude ljubljena". Ta njezina volja da ljubi bezgranično

zbližila ju je s prvim sljedbenicama koje su s njom tijekom rata herojski služile žrtvama u Trentu.

Bez sredstava, bez pomoći, siromašna, prihvaćala je sve; muškarce i žene, bogate i siromašne, djecu i starce, željela je stići do sviju: do plemena Bangwa u Kamerunu, državnika, pisaca, umjetnika, siromašnih baraka Brazila i Koreje, do De Gasperija i Daniel-Ropsa, kardinala Bea i Svjetskog vijeća Crkava, do katolika, luterana, reformiranih, do nekršćana i nevjernika.

Tko je težio k svetosti, cijenio je njezine vrline.

Atenagora ju je zvao kćerkom, dao joj je ime Tekla i video u njoj vezu s Pavlom VI.

A Pavao VI. u ožujku 1968. pisao je Chiari Lubich: "Koliko utjehe, koliko ohrabrenja, koliko nade su u naš duh ulile vijesti o Vašim razgovorima s prečasnim patrijarhom Atenagorom, kojeg veoma cijenimo i ljubimo". Utemeljitelj Taizéa, Roger Schutz, u predgovoru *Meditacijama* Chiare Lubich, napisao je: "Siguran sam da nama odijeljenim kršćanima, preko žena kao što je Chiara, Bog daruje izvanredno sredstvo za uspostavu jedinstva".

Igino Giordani

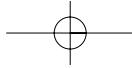
On je zbog njih bio sav u zanosu te je u jednom pismu od 20. srpnja prorokovao: "Chiara je dostigla vrhunce, doživjela je tako snažna rasvjetljenja da sam duboko ganut i potresen. Duh tako sjedinjen s Bogom možda nikad nije postojao nakon Blažene Djevice Marije."

Ove tako smione tvrdnje izgovorila je duša koja se formirala u školi crkvenih otaca. Giordani je tada već bio objavio životopise brojnih svetaca kao što je Ivan Zlatousti, Justinian, Pavao, Ignacije, Ivan od Boga. Nisu to bile povjesno-filološke studije, nego sjajne meditacije o njihovoj specifičnoj poruci svetosti, što ih je Giordani upućivao suvremenim kršćanima. Njima je riječju i životom svjedočio ljepotu poruke Chiare Lubich.

*Na stranici lijevo:
Chiara Lubich i
Igino Giordani u
Centru Uno
nastalom godine
1961. s ciljem da
uskladije
ekumenske
aktivnosti Pokreta
fokolara
Dolje: Igino
Giordani
s tadašnjim
poslanicima
talijanskog
parlamenta
Tommasom
Sorgijem,
Enricom
Rosellijem i
Palmirom
Foresijem*

(2) arhiv C.N.

VJERNOST I BUDUĆNOST

Ljes s utemeljiteljicom Fokolara ukopan je u malu kapelu središta Pokreta, baš iznad Igina Giordanija, prenesenog tamo u listopadu 2004. Natpis sadrži dva podatka: Chiara Lubich 22. 1. 1920. – 14. 3. 2008. i njezin program – Da svi budu jedno

(2) Thomas Klann

ŠTO nakon Chiare?

Na grobu utemeljiteljice Pokreta fokolara neprekidno se izmjenjuju posjetitelji. U srpnju će skupština izabrati novu predsjednicu

Paolo Loriga

Briga, zanimanje, radozalost. Raspoloženje ljudi je različito, ali je usmjereni prema istom pitanju: A što sada? Novinari, predstavnici Crkve, pa i obični poznanici, nakon što su primili vijest o smrti utemeljiteljice Fokolara, odmah su imali potrebu znati kako će se sakupiti izvanredna baština Chiare Lubich i kako će Pokret nastaviti bez svoje karizmatične začetnice.

To je razumljivo pitanje, štovиše, obavezno, misleći na baštinu nauka, duhovnosti, misli i djela koje je ostavila. Jer što je bogatija ličnost utemeljitelja, to složeniji postaje

zadatak neposrednih slijednika, lišenih sigurnog vodstva.

Prije nego što se preselila u nebo Chiara je tri i pol godine bolovala i njezine su snage bile znatno smanjene. Tako su generalni vijećnici Pokreta i odgovorni za razne ogranke moralni preuzeti na sebe više odgovornosti. Ali svi su bili jako sretni što su svoje odluke mogli podastrijeti mišljenju Chiare Lubich.

A što sada? Ili – kako će biti nakon Chiare? Sve to još treba vidjeti. Ali ne zadugo.

Razdoblje nakon Chiare počelo je odmah poslije njezina preminuća, već za vrijeme odavanja posljednje počasti u prikladno priređenoj dvorani središta Pokreta na periferiji Rocca di Papa. Svaki dan je dolazilo preko pet tisuća osoba, pretežno članova Pokreta, razumije se, ali i ljudi koji su tek stupili u kontakt s njim. Nakon što su saznali za njezinu smrt, došli su spontano jer su je željeli vidjeti. U imпровiziranim ispovjedaonicama ili čak na livadi, u sjeni visokih borova, događala su se prava

obraćanja, svjedoče svećenici koji su se dali na raspolaganje jer su ljudi željeli razgovore.

I za vrijeme sprovodnih obreda pokazalo se kako će biti nakon Chiare. Prateći izravni televizijski prijenos koji su preuzele brojne televizijske kuće u svijetu, mnoge su osobe telefonirale u središta Pokreta pojedinih zemalja i zanimale se za posljedne vijesti o Chiari i njezinu Djelu ili tražile adresu fokolara najbližeg njihovom gradu. Među njima je bilo i onih koji su kao djeca ili mladi sudjelovali u ponekoj inicijativi Pokreta, a poslije nastavili svojim putem.

Ljes od svijetle hrastovine bez ukrasa tog je 18. ožujka kasno popodne ukopan u malu kapelu središta Pokreta, baš iznad Igina Giordanija, suutemeljitelja, prenesenog tamo u listopadu 2004. Natpis sadrži dva podatka: Chiara Lubich 22. 1. 1920. – 14. 3. 2008. i njezin program – Da svi budu jedno – iz Evandjela po Ivanu.

S druge se strane nalazi oltar sa svetohraništem, a mozaik na

zidu – autora Paola Scirpa – prikazuje veliku kupolu bazilike sv. Petra, biskupe sabrane na Drugom vatikanskom koncilu i Mariju, koju nadvisuju plameni jezici Duha Svetoga, izraz marijanskog profila Crkve.

Nekoliko dana nakon sproveda objavljen je odlomak iz Chiarinog dnevnika od 9. studenoga 1965. u kojem je zapisala: "Željela bih da na mom grobu bude jedan simbol – kupola svetog Petra. Meni ona kaže sve: govori o onome što najviše ljubim i želim ljubiti: Crkvu, Isusovo stvorenje, onu za čije je utemeljenje umro." To je potvrda da je njezinu mjesto upravo tamo.

Mala kapela i dalje je stalna meta mnogih ljudi iz najrazličitijih krajeva, privučenih likom ove žene, možda samo zato što su njezinu ime pronašli na internetskim stranicama.

Don Giussani, Majka Tereza iz Kalkute i drugi utemeljitelji ostavili su jasne smjernice o svom nasljedniku. Chiara to nije učinila.

Potpuno dosljedno logici proizšloj iz zajedničke duhovnosti koju je započela, prepusti-

la je izbor jedinstvu. To je znak vjere u Isusovo obećanje – Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tamo sam ja među njima – i povjerenja u ljude koji su ostali iza nje.

Prvi od njih je Oreste Basso, inženjer, fokolarin s početka pedesetih godina, potom svećenik, dopredsjednik Pokreta. Na njemu je zadatak da koordinira središnja tijela Pokreta sve do izbora nove predsjednice, koja će uvijek biti žena i laikinja. Izabrat će je skupština od preko 400 sudionika (izabranih glasovanjem lokalnih skupština) koja će se održati u međunarodnom centru od 1. do 31. srpnja, sastavljena od predstavnika 23 ogranka u koje je podijeljen Pokret i od delegata sa svih strana svijeta.

Nakon tri dana duhovnih vježbi, slijedit će izbor predsjednice, dopredsjednika i generalnog vijeća. Oni će ostati na dužnosti šest godina, a moći će ih se iznova izabrati samo jednom. Imena predsjednice i dopredsjednika objavit će se odmah i za njih će se tražiti potvrda od Papinskog vijeća za laike, kojemu Pokret odgovara pri Svetoj Stolici.

Nakon toga održat će se izborne skupštine za razne ogranke. Za izglasavanje je potrebno imati najmanje dvije trećine glasova. Time se želi istaknuti što potpunija suglasnost.

Dakle, na pitanje 'Što nakon Chiare' još nema odgovora i nije poznato nijedno ime, iako su pojedine talijanske novine izašle s nekim nagađanjima.

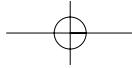
Međutim, puno je smjernica kako nastaviti u vjernosti karizmi jedinstva. Te su smjernice proizišle i iz okolnosti. Jedna od njih je što je Chiara oputovala u nebo u mjesecu kada je cijeli Pokret živio Riječ života: "Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovo". Osim toga umrla je u petak – na dan njezinog Zaručnika Raspetog i Napuštenog – uoči Velikog tjedna, kao da se time želi pokazati da je Uskrsnuće uvijek blizu svakoj svakodnevnoj smrti; i konačno posmrtni obredi bili u su bazilici svetog Pavla izvan zidina. Izvan zidina, što znači prevladati svaku ogradu, prepreku, različitost, nerazumijevanje, kako bi uspostavljali odnose bratstva sa

svima, ne isključujući nikoga, kako se to vidjelo u pozdravnim govorima prije sprovoda, gdje su se predstavnici raznih Crkava i crkvenih zajednica kao i predstavnici raznih religija obratili Chiari smatrajući je svojom majkom.

Eto programa nakon Chiare, Chiarinog programa koji se nastavlja. □

Mozaik na zidu kapele prikazuje veliku kupolu bazilike sv. Petra, biskupe sabrane na Drugom vatikanskom koncilu i Mariju, koju nadvisuju plameni jezici Duha Svetoga, izraz marijanskog profila Crkve

RUN4UNITY

SPLIT

ali i zato da bi razmijenili projekte mira i životna svjedočanstva. Događaj se prenosi izravno putem satelita i interneta.

Conrad ima 16 godina i živi u Indiji: "Run4unity nas potiče da trčimo svi zajedno – pripadnici različitih kasta i religija. U našoj zemlji ima nas više od pet tisuća i zajedno pomažemo mnogim mladima koji žive u vrlo siromašnim selima."

Djeца iz Libanona nisu mogla doći u Rim jer je iznenada izbio rat. Njima i mladima iz Burme Djeca za jedinstvo iz cijelog svijeta šalju zagrljaj.

Izravna telefonska veza s Jeruzalemom usmjerava pozornost na drugo ratno poprište našega doba. "U arapskom dijelu – pripovijedaju – postoje blokade na putovima, što ponižava ljude, a

Gjelja Aranović

PLANETARNA UTRKA za ujedinjeni svijet

Kad preko sto tisuća djece iz 300 gradova u 87 zemalja cijelog svijeta trče da bi doprinijeli ujedinjenom svijetu, cilj i ne izgleda tako nemoguć. Run4unity u Hrvatskoj

run4unity
druga svjetska utrka za jedinstvo

Iz jedne vremenske zone u drugu djeca su predavala štafetu palicu u planetarnoj utrci mira koja je obuhvatila cijeli svijet. Trčalo se i u najudaljenijim zemljama: u Novom Zelandu, Finskoj, Zimbabveu, Koreji, itd.

A 2500 Djece za jedinstvo iz 43 zemlje svijeta okupilo se na Trgu Navona u Rimu da bi se upoznali, igrali i pjevali zajedno,

Paolo Palmarini

ZAGREB

trg i njome završava izravni prijenos.

Na trgu ih je slušao i čestitao im i novoimenovani rimski gradonačelnik Gianni Alemanno rekavši među ostalim: "Duh vjere i nade! Na tim se vrijednostima može građiti budućnost. Pokušat ćemo naučiti nešto od vas. Institucije imaju mnogo toga za naučiti."

Dan kasnije, u nedjelju 11. svibnja papa Benedikt XVI. na generalnoj audijenciji pozdravio je sudionike svjetske utrke riječima: "Srdačno pozdravljam brojnu skupinu Djece za jedinstvo Pokreta fokolara koja su pristigla iz mnogih zemalja s pet kontinenta. Draga djeco, vi ste dobar znak Crkve koja govori sve jezike! Slijedeći karizmu Chiare Lubich nastavite s oduševljenjem vašu utrku za jedinstvo."

U ovogodišnjoj svjetskoj utrci za jedinstvo u mnogim su zemljama sudjelovali i poznati sportaši.

na izraelskom dijelu živi se u strahu i nesigurnosti. Djeca za jedinstvo kršćani, Židovi i muslimani odlučili su se upoznati i poštivati. Zajedno posjećujemo sveta mjesata naših religija."

Tamia je došla iz Ekvadora, ima 13 godina i pripada domorodačkoj zajednici iz Gualpura: "Imenovana sam predsjednicom dječje vlade 19 domorodačkih zajednica i predstavljala sam ih u Ženevi na simpoziju o pravima djece. Zlatno pravilo 'Što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima' najbolje je rješenje za sve probleme."

Upravo je to pravilo lajmotiv svjetske utrke, koji ih potiče da oboje grad, nadahnuti riječima Chiare Lubich čiju štafetu žele primiti i kojoj su posvetili ovaj dan. Nakon završnih riječi četvoro mladih voditelja prijenosa: "I mi smo odlučili nositi ljubav u svijet i živjeti umijeće ljubavi kojemu nas je Chiara poučila", slijedi koreografija svjetla koja obuhvaća cijeli

Dina Perkov

KNIN

Run4unity u Zagrebu se nastavio posjetom djeci u bolnici na Šalati

ZAGREB

Orijentacijsko trčanje kroz jarunsku šumu

Na ovogodišnjoj utrci *Run4Unity* na zagrebačkom Jarunu sudjelovalo je oko 130 djece i mlađih iz Knežinca, Ivanić Grada, Slavonskog Broda, Čakovca i naravno domaćini iz Zagreba. Dočekivali smo mlade oko 15h i dijelili majice te naljepnice s prepoznatljivim znakovima, po kojima su se kasnije sudionici dijelili u grupe.

Kad nas se skupilo u dovoljnem broju, započeli smo s razgibanjem – trebalo se dobro pripremiti za tajnoviti orijetiring! Nakon toga su se zagrijani i razgibani mali trkači saznali koji je cilj trke i što ih čeka u ostatku toga dana.

Prema već podijeljenim znakovima, podijelili smo se u grupe. Svaka je grupa imala zadatak pomoći zanimljivim karticama što bolje i što brže se upoznati. Grupe su animirali gen3, pomažući im pri pitanjima i odgovorima.

Točno u 16h dobili smo štafetni poziv iz Bugarske – iz grada Rousse – kojim su nam dali znak da možemo početi svoj dio utrke za jedinstvo. Uzbuđenje se moglo vidjeti na mnogim dječjim licima, ali ni mi malo stariji nismo puno zaostajali. Ubrzo se prva grupa mlađih otisnula na pothvat imenom orijentiring kroz jarunsku šumu. Cilj im je bio skupiti nekoliko dijelova slagalice i doći do mjesta gdje bi se svi opet okupili. Sa starta su se mogle vidjeti dvije

slike: prve grupe u daljini marljivo tragači za skrivenim blagom i pri tome se zabavljaju; s druge strane još dvije grupe nestručljivo čekaju kratko odbrojavanje i znak za pokret. Došao je i taj trenutak, pa su se i oni odvražno upustili u potragu. Nakon kratke pauze slijedi završni sprint do samog cilja. Još malo fizičke pripreme i zabave, dok se čeka ostatak sudionika. Tri, četiri... sad! Stojim iza objektiva fotoaparata i gledam te mlade nade, nade da postanu ne samo možda slavni brzi trkači, već prije svega mladići i djevojke koji će i nakon ove utrke pronositi jedinstvo svijetom. Prekrasna slika u glavi, ali i na fotoaparatu.

Na cilju svi crvenih obraza slave završetak utrke i vesele se dalnjem programu, no zasad možda više krafnama i sokovima. No zasluzili su!

Preselili smo se u jarunsku crkvu Mati slobode. Oni malo stariji poslužuju nas, daju obećanu okrjeđu i sve to uz osmijeh i pohvale.

Počinje i program: dijelimo se u 6 radionica: dramsku, novinarsku, grafičku, instrumentalnu, plesnu i glazbenu, a nakon rada svaka je radionica prikazala svoje plodove. Pljesak i veselje se prelijevaju po župskoj dvorani. Obradovalo nas je i pismo podrške kardinala Bozanića.

Pred kraj dana uključujemo se u prijenos iz Rima, da vidimo što mlađi u svijetu rade.

Prisjećamo se djece i mlađih koji svoj *Run4Unity* proživljavaju u drugačijim uvjetima, u Myarmaru, u Libanonu i pjesma *Oče naš* uz svijeće naša je molitva za njih. Pozdravljamo se, raspremamo ostatak opreme, svi vidno umorni, ali s osmijehom na licu prepričavamo dogodovštine i lijepo trenutke s utrke.

RUN4UNITY

Idućeg dana skupina od nas desetak željela je radost subotnjeg poslijepodneva podijeliti s djecom koja trenutno borave na jednom odjelu u bolnici na Šalati. Te nezaboravne trenutke jedan je dječak ovako opisao: «Uspjeli smo donijeti malo ljubavi, premda na početku nije bilo jednostavno, osjećao sam se neprikladnim. Ali kada su na kraju zajedno s nama pjevali pjesme osjećao sam da je među nama ljubav, da se naša poruka širi dalje.» *Run4unity* se nastavlja.

Lucija Potočnik

ZADAR

U srcu grada

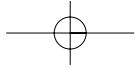
I mi mladi i Djeca za jedinstvo iz Zadra uz pomoć odraslih organizirali smo *Run4unity*, našu zahvalu Chiari. Na antičkom zadarskom Forumu, mjestu punom povijesti i kulture, nazvanom po Ivanu Pavlu II. tog sunčanog poslijepodneva okupilo se oko 200 djece i mlađih. U utrku za jedinstvo uključilo se i nekoliko zadarskih sportaša: plivača, atletičara i košarkaša. Sudjelovala je i plesna škola, a utrku je predvodila košarkašica Ana Vrsaljko.

Pozdrav u ime nadbiskupije uputio je don Zdenko Dundović, a u ime grada gosp. Jozo Dragić, uz medijsko pokroviteljsko Radija 057.

Na početku smo djeci i mlađima

MURTER

iz Zadra i okolice objasnili što je to Run4unity i kako živjeti Zlatno pravilo, kako obojiti naš grad ljubavlju. Pritom smo se poslužili matematičkim znakovima, što se djeci osobito svidjelo.

U 16h je bio start. Djeca i mladi nasmijani su krenuli prema cilju. Bilo je to i kretanje prema jednom novom iskustvu – kako doći do cilja živeći po Zlatnom pravilu. Krenuli smo Kalelargom, najvećom zadarskom ulicom u starom dijelu grada, pa se spustili na rivi i uz pozdrave morskih valova došli do poznatih zadarskih Morskih orgulja, Spomenika suncu te se sretno vratili na Forum. Nakon toga smo se podijelili po grupama i igrali nogomet, košarku, graničare, potezanje konopa itd., ostvarujući kroz igru poruku mira i jedinstva.

Šetajući od jednih do drugih, gledajući nasmijana lica, shvatili smo da je zlatno pravilo dotaknulo dušu svakoga i da se ostvarilo novo zajedništvo. I mi smo obojili naš grad bojama jedinstva i nastojat ćemo ostati u toj ljubavi.

Slika razdragane djece i mladih koji u srcu grada, na istom onom mjestu gdje je papa Ivan Pavao II. godine 2003. blagoslovio mlade i cijeli hrvatski puk, u žaru igre nastavljaju živjeti njegovu poruku mira, privukla je pozornost medija koji su dolično popratili ovaj jedinstveni događaj.

Danijela Mioč

Mateja Mićić

ZADAR

KRIŽEVCI

Zlatno pravilo na sportskim terenima

Mjesto okupljanja u Križevcima bili su sportski tereni grada. Odatile je i krenula utrka prema središtu grada, a nastavilo se trčati u prstenu duljine od oko jednog kilometra. Moglo se trčati, voziti biciklom ili na rolama. Okupilo se više od 300 djece, od kojih su neki došli i iz obližnjih gradova i naselja, jedan autobus iz Virovitice, te mnogo gledatelja. Vatrogasci su za ovu prigodu dali na raspolaganje auto-ljestve, pa smo mogli iz visine od 40 m fotografirati utrku.

Utrka je održana pod pokroviteljstvom grada križevaca i zajednice sportova koprivničko-križevačke županije. Svoju podršku utrci dao je grad Križevci, a gradonačelnik Branko Hrg na početku je pozdravio sudionike. Utrku je otvorio hrvatski olimpijac Branko Zorko. Na sportskim terenima nalazila se velika pozornica na kojoj je prije utrke priređen kratki program, popraćen pjesmama mladih, koreografijama, fan-

farama. Pročitana je i poruka kardinala Bozanića.

Nakon utrke slijedile su razne sportske aktivnosti, u duhu Zlatnog pravila, organizirane u suradnji sa sportskim udrugama Križevaca.

Navečer su sudionici s velikim zanimanjem pratili dio prijenosa iz Rima. Kroz mnoge male i velike konkretne čine, uzajamna ljubav se širila i sve povezala.

Irena Konda

SPLIT

Zajedno u Žrnovnici

Kako se susret mladih sljedbenika Chiarinog idealja, poklopio s duatlonskim natjecanjem, tog je dana u osnovnoj školi u Žrnovnici bilo iznimno zanimljivo.

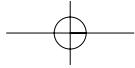
Na početku zajedničke manifestacije okupljenima su se obratila Djeca za jedinstvo i upoznala nazočne s programom. Pročitana je i poruka podrške kardinala Bozanića.

Na nekoliko sati je zaustavljen promet ulicama naselja kojima su se kretale povorke natjecatelja.

Na čelu 200 sudionika Utrke u Zadru trčala je košarkašica Ana Vrsaljko

Djeci cijelog svijeta zdušno se priključilo i oko stotinu djece iz osnovne škole u Murteru, uz podršku i sudjelovanje načelnika Općine Murter Kornati koji je sudionicima dijelio krafne

RUN4UNITY

KRINGA

Domagoj Kužić

Djeca iz istarskog naselja Kringa uključila su se u Utrku vozeći se biciklom do kapelice u obližnjem selu i natrag, poštivajući Zlatno pravilo

Jedno vrijeme smo mi zdušno trčali za zajednički cilj jedinstva, a potom je Žrnovnicom protjecala rijeka ozbiljnijih sudionika koji su u svojem natjecanju imali trčanje i vožnju biciklom.

Namjerna veza između ova dva susreta dovela je do zblizavanja dviju skupina koje su taj dan dijelile iste ulice, iste majice i iste osmjehe pod vrelim dalmatinskim suncem.

Skupina Djece za jedinstvo u 18 je sati pratila izravni prijenos iz Rima. Nakon toga su otišli u posjet domu za napuštenu djecu i podijelili s njima radost dana i kolače koje su im donijeli.

J.Branimir Kovačević

*Planetarna utrka mira povezala je cijeli svijet.
Na slici: završni sprnit u Zagrebu*

KNIN

Prema Kninskoj turđavi

Na Trgu dr. Ante Starčevića u središtu Knina okupilo se oko 200 djece iz kninskih i šibenskih osnovnih škola. S njima su bili i nastavnici koji su ih dopratili, pred-

stavnici grada i Saveza spotova, svи obućeni u majice Run4unity. Došla je i TV ekipa HRT-a i snimala živahnu djecu. Nešto prije 16 sati sudionike je pozdravio saborski zastupnik Tomislav Vrdoljak, nakon čega su djeca kratko predstavila utrku i pročitala imena gradova iz prethodne vremenske zone od koje su simbolično preuzimali štafetu palicu te Zlatno pravilo.

Slijedio je start na Kninsku tvrđavu. Iako je vrijeme bilo sunčano i vrlo toplo, a uspon strm, djeca su vrlo brzo stigla do cilja. Nakon osvježenja i fotografiranja slijedio je povratak.

U 18 sati skupina djece pratila je izravni satelitski TV prijenos iz Rima.

Utrku je organizirao Savez športova grada Knina, uz pokroviteljstvo Gradskog poglavarstva Knina i Šibenika.

Dina Perkov

BUDITE PROMICATELJI CIVILIZACIJE LJUBAVI

Draga djeco i mladi Pokreta fokolara!

S velikim veseljem primio sam obavijest o održavanju druge svjetske sportske manifestacije "Run4unity", te o projektu "Obojimo grad ljubavlju". Posebno se radujem što ste u tu inicijativu uključeni upravo vi, djeko i mladi iz Zagreba, Križevaca, Splita, Zadra, Knina i drugih mesta naše Domovine, te što svojim sudjelovanjem svjedočite pripadnost velikoj obitelji različitih naroda, kultura i religija koja živi za izgradnju ujedinjenog svijeta.

Isusova svećenička molitva upućena Bogu Ocu "Da svi budu jedno" (Iv 17, 21) bila je životni program drage Chiare, blagopokojne utemeljiteljice Pokreta fokolara. Želeći odgovoriti Isusovu pozivu na jedinstvo njegovih učenika, ona se molitvom, riječima i djelima milosrđa zauzimala za širenje zajedništva u Crkvi, među kršćanima, među članovima različitih religija i među svim ljudima. To je svojevrsna "štafetna palica" koju je Chiara preko naraštaja vjernika u dvotisučjetrojnoj povijesti Crkve primila od Isusa i, tijekom svoje životne trke, predala vama.

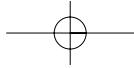
Draga djeko i mladi, ovogodišnja manifestacija, kojom na poseban način želite zahvaliti Chiari za njezino velikodušno nasljedovanje Isusa Krista te za njezino veliko povjerenje i ljubav prema vama, novim naraštajima fokolara, održava se uoči i na sam blagdan Duhova. Neka ova plemenita i planetarna inicijativa, svemu svijetu, bude odraz ljepote i radosti života u Duhu Svetome. Želim vam da osnaženi njegovim darovima i njegovom djelotvornom prisutnošću u svome životu budete hrabri i aktivni promicatelji civilizacije ljubavi, mira i zajedništva među svojim vršnjacima i svim ljudima.

*Kardinal Josip Bozanić,
nadbiskup zagrebački i metropolit*

U Zagrebu, 7. svibnja 2008.

Lucija Potčenik

VIJEST

Pod gesлом "Različiti su dari, a isti Duh" u subotu 10. svibnja u Međubiskupijskom sjemeništu na zagrebačkoj Šalati održan Dan pokreta i udruge Zagrebačke nadbiskupije

Tema Dana bila je "Pokreti i udruge u životu župe". Obraćajući se nazočnim zagrebačkim nadbiskupom, kardinalu Josipu Bozaniću između ostalog je istaknuo važnost stvarnoga djelovanja u župi jer onaj tko se isključuje iz takvoga djelovanja, isključuje se iz zajedništva Crkve. To je potvrdio i vikar Zadarske nadbiskupije Ivica Mustać, dodajući da i sami svećenici koji prate pokrete dobivaju dodatni motiv u provođenju temeljnoga poslanja Crkve.

Potom su predstavnici 12 pokreta, udruga i neokatekumenski put iznijeli svoje modele djelovanja i nazočnosti u župama. Šarolikost i bogatstvo izrečenoga pokazivali su svježinu življjenja evanđelja.

Svatko je nastojao istaknuti kako primljena karizma obogaćuje župu: dajući joj duhovni žar, stvarajući zajedništvo, oživljavajući apostolski polet, donoseći nove načine kršćanske formacije, molitve, osjetljivost i skrb za potrebite, siromašne, bolesne, stare, kristijanizaciju obitelji... Po iskustvima se vidjelo da, bez obzira na to tko si, koje je tvoje zanimanje, što u životu radiš... kada Boga staviš na prvo mjesto, tvoja je težnja uvijek ista: boris

POKRETI I UDRUGE u župi

se za osobni rast u odnosu s Bogom te za rast svoje župske i društvene zajednice u kojima možeš dati svoj prinos različitim zalaganjima.

"Orguljašica sam, vodim zbor, budno pazim na jedinstvo s drugim pokretima, sudjelujem u različitim aktivnostima u župi... Gradeći odnos sa znancem, postali smo prijatelji, on se odlučio krstiti i sada je aktivna član zajednice... Boljelo me što je naša mlada župa bila razjedinjena, pa sam i kupovinu na tržnici iskorištavala da bih govorila kako je važno biti u jedinstvu s hijerarhijom Crkve jer samo tako Bog može sve rasvjetliti..." – Zaista su riječi izvrale iz srca i potvrđivale življeno.

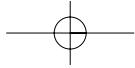
Za okruglim stolom na kojemu su, uz zagrebačkoga nadbiskupa i vlč. Andriju Vranu, sudjelovali i dr. Stipe Tadić, mr. Ljiljana Matković i Stjepan Lice, kardinal je podcrtao bogatstvo koje pokreti, udruge i zajednice daju Crkvi te naglasio

kako je potrebno razumjeti razliku između pokreta, udruge i zajednice. U diskusiji koja je uslijedila pozvao je i klerike i laike da učine sve u zajedničkom zadatku – da učine Crkvu mjestom ljubavi i navještanja Krista Uskrsloga. Smatrali su pokrete, udruge i zajednice blagoslovom za Crkvu ovoga vremena, članovima je uputio poseban poticaj pozivom da budu alternativa suvremenoj stvarnosti, pritisnutoj lošim vijestima i kritizerstvom. Pozvao je sve da spremno svjedoče i govore o ljepoti kršćanskoga poziva.

Susret je završio misom za Chiaru Lubich koju je predvodio mons. Vlado Košić. Dan nije mogao završiti ljepše nego riječima iz Chiarne oporuke: "Budite obitelj". Ta je misao i želja odjekivala u srcima svih, uz spremnost da idemo naprijed i ostvarujemo je gdje god se krećemo. □

**Pavica
Sajfert**

*Na slici: Kardinal
Josip Bozanić s
članovima Pokreta
fokolaru na Šalati*

U DUBINU

Chiara Lubich jednoga je dana zapisala: "Težnja mojega života je živjeti u vijek Riječ, biti Riječ, Riječ Božja. Toliko je ljubim da kad bi me netko upitao "Tko si ti?", željela bih stići dotele da odgovorim: "Riječ Božja". Ta njezina težnja iščitava se i iz jedne misli od 8. prosinca 1972. Proročkim pogledom Chiara gotovo da relativizira i samu duhovnost jedinstva koju joj je Bog dao, kako bi svojim sljedbenicima ostavila samo evandelje. No podsjeća da nikad ne zaboravlja na dragocjeni ključ kojim se ulazi u evandelje: kad je u Trentu sa svojim prvim prijateljicama u Isusovoj Novoj zapovijedi, ostvarenoj mjerom ljubavi očitovanoj u vapaju napuštenosti (usp. Mt 27, 46), otkrila tajnu jedinstva: "Da svi budu jedno" (Iv 17, 21).

OSTAVI samo evandelje

**Chiara
Lubich**

Gledajući Mariju sjećam se da mi se jednoga dana učinilo da sam bolje razumjela kako je

ona ljubila Oca, poučena od Sina kako Ga ljubiti, te kako je posljedično bila ljubljena od Oca. U njoj se u punini ostvarilo ono što Isus kaže o Ocu: "Ljubio si ih kao što si mene ljubio" (Iv 17, 23), pa je stoga nju Otac ljubio *kao* što je ljubio Sina.

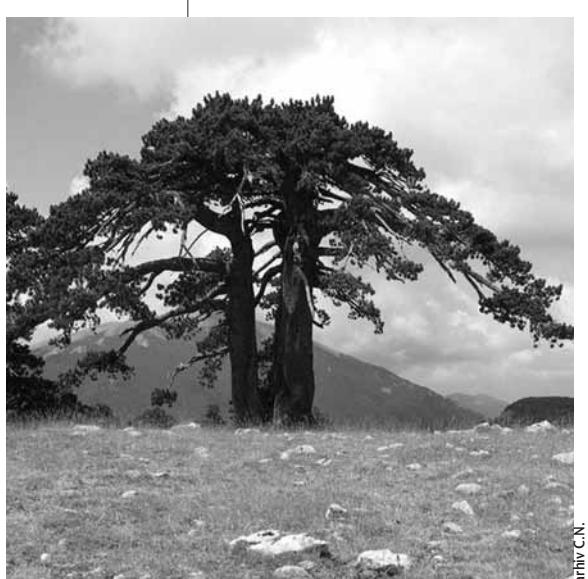
Za Mariju doista vrijedi sljedeće: Otac je ljubi kao Sina. Marija je dopustila da se evandelje ostvari u njoj. U njoj sam stoga vidjela Kći u najvišem smislu, izabranu kći Očevu, kako je naziva Koncil (Lumen gentium 53).

Ona je bila kći Božja kao što je i Isus – iako na drugačiji način – Sin Božji. I kao što je Isus ljubav Očeva koja je

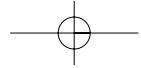
postala osoba, ona je bila – tako mi dođe da je nazovem – Žena Ljubavi: *Kći Božja*, Žena ljubavi! Bila je doista izvanredno lijepa!

I shvativši bolje kako je Isus ljubio nas svoju braću a osobito svoju majku, postala nam je jasnija rečenica iz Evandelja gdje on kaže da će se opasati i služiti nas u Kraljevstvu nebeskom.

Vidjevši u Mariji toliku jedinstvenu ljepotu, a zamišljući je i vidjevši samu – jer osim Isusa uz nju nisam nalazila djecu takve majke – prepričala sam joj da na zemlji stvori sebi obitelj sinova i kćeri koji će biti posve jednaki njoj.

arhiv C.N.

Sada mislim da mi je tu molitvu predložila ona, sva zauzeta da na zemlji oblikuje buduće Djelo Marijino.

Jedna mi se misao vraća u dušu:

Onima koji te slijede ostavi samo evanđelje. Ako tako učiniš, ideal jedinstva će ostati. (...) U vremenu dok živiš ti i drugi korisni su pojmovi, rečenice, sloganji koji će evanđelje učiniti bliskim suvremenom dobu, ali te misli, te izreke, te gotovo "riječi života" će proći.

Kad jedinstvo među kršćanima bude blizu ostvarenju, ekumenizam više neće biti daleki cilj; kad se dostigne određeno jedinstvo u svijetu, neće se više govoriti o čovjeku-svijetu kao o idealu kojem treba težiti; kada pretežno ateistički svijet bude natopljen Božjom zbiljom, ateizam više neće toliko dolaziti do izražaja.

Pa i sama duhovnost jedinstva, koja je danas lijek za ovo doba, kad dostigne svoj cilj, bit će postavljena uz sve ostale nastale iz raznih karizmi koje je Bog darovao Crkvi tijekom stoljeća.

Ono što ostaje i uvijek će ostati jest evanđelje, koje ne podliježe prolazeњu vremena: "Nebo će i zemlja uminuti, ali riječi moje ne, neće uminuti" (Mt 24, 35).

Ovdje je riječ o svim Isusovim riječima.

Primjećujem da se bez daljnega moramo svim snagama prilagoditi vremenu u kojem živimo, slijedeći osobita nadahnuća što nam ih Bog daje, da bismo nosili i gajili u nama i u onima koji uz nas prolaze kraljevstvo Božje. Ali sve to trebamo raditi znajući da je život prolazan, znajući da postoji

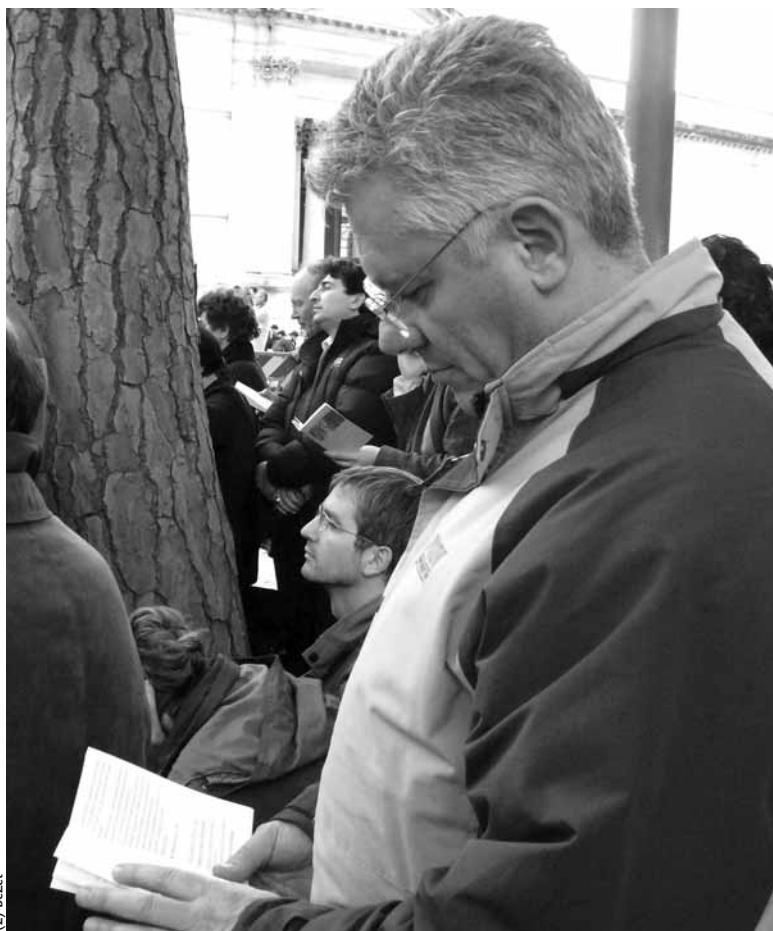
vječni Život što ga je Bog nastrojstvo svojim evanđeljem.

Moramo u našem srcu podrediti sve misli kao i korisne ali ne sasvim evanđeoske navike, te stalno obnavljati našu vjeru u evanđelje koje ne prolazi. To daje jamstvo jednog Djelu kao što je naše – otvoreno *svim* pozivima Crkve, svaki nastao iz jedne Riječi Božje – da će se nastaviti.

No ono što ćemo uvijek morati činiti jest vraćati se neprestano na početak Pokreta i sjećati se kako nam je Bog darovao predragocjeni ključ za ulazak u evanđelje (...).

Ako tako učini, Djelo Marijino će ostati na zemlji doista kao druga Marija: čitavo evanđelje, ništa drugo do evanđelje, a budući da je evanđelje, neće umrijeti. □

Moramo se svim snagama prilagoditi vremenu u kojem živimo, slijedeći osobita nadahnuća što nam ih Bog daje, da bismo nosili i gajili u nama i u onima koji uz nas prolaze kraljevstvo Božje. Ali sve to trebamo raditi znajući da je život prolazan, znajući da postoji vječni Život što ga je Bog navjestio svojim evanđeljem

(2) BeZet

SPORTMEET

Blankini rezultati jesu veliki, a što je uvjet tome možemo dokučiti tek dubljim promatranjem životnog puta i okruženja, ali ne samo njenog. Ona je kćerka najboljeg desetobojaca Joška Vlašića, pterostrukog prvaka bivše Jugoslavije, osvajača brončane medalje na Mediteranskim igrama u Splitu 1979.g. i zlatne medalje na Mediteranskim igrama 1983. godine u Casablanci (kad se Blanka rodila) i srebrne na Balkanskim igrama iste godine u Izmiru. Njegov rezul-

PORUKA JE VAŽNIJA od rezultata

Razgovor s ocem i trenerom svjetske prvakinja Blanke Vlašić, dok se marljivo pripremaju i srcem gledaju u smjeru olimpijskih igara u Pekingu

tat, 7713 bodova (po tadašnjim tablicama), još je nedostizan u hrvatskoj atletici!

I Venera, Blankina majka, bila je odlična sportašica. Višegodišnja reprezentativka u trčanju na skijama, košarkašica i atletičarka, sad je profesorica tjelesnog odgoja u Splitu, gdje obitelj živi.

Odrasli, osobito roditelji, imaju odgovornost u prenošenju odgojnih vrijednosti mladima kroz sportske aktivnosti. Sportski talent kod djece i mlađih treba njegovati s puno strpljenja. Na pitanje kako je to bilo u njihovoj obitelji i odakle ovakav Blankin blistavi uspjeh, Joško odgovara:

"Mi kao roditelji, nismo postavili sportsku karijeru kao prioritarni cilj za našu djecu.

Kao i svaki roditelj imam cilj da mi dijete uspje u životu, da

nađe svoj put, nešto što ga istinski čini sretnim i preko čega može izraziti svoju osobnost. Da je Blanka imala neki drugi talent, mi bismo to podržavali i učinili sve da on dođe do izražaja. Međutim, procijenio sam motorički aspekt i da u to treba uložiti svoju snagu i sve svoje potencijale.

Blanka je uvijek težila ka boljem, bez obzira o čemu se radi. Dok je učila za ocjenu, to je bilo učenje za peticu, a ne za neku nižu ocjenu.

Tom svom htijenju je pretpostavljala svoj trud i svoje vrijeme i nikad nije žalila energije da postigne ono što je htjela."

Ograničenja, prepreke, promašaji, nezgode, razočarenja, porazi, sve su to važni elementi u sportu. O njihovu prihvaća-

nju ovisi rast mlade osobe.

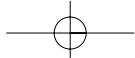
Uspjeh nas sokoli i motivira da krenemo dalje. U zadnjih godinu dana Blanka serijski postiže najbolje rezultate, bez poraza. Taj uspješan niz nju još više motivira i željna je rada i nastupa. Jednako tako su je motivirali i neuspjesi, jer je željela postići ovu tehniku i formu. Uspjeh je motivira na jedan način, neuspjeh na drugi, jer nije osoba koja odustaje. Spremna je uložiti truda koliko god treba i uvijek gleda naprijed.

Blanka je najstarija od vaše četvoro djece. Kako je život u obitelji utjecao na njezinu sportsku putanju?

Radjanje braće, svakodnevno življene, svakodnevni problemi, sve to određuje obiteljske odnose, a ja ih kao otac nastojim oplemeniti. Pokušavam us-

Otac i kći:
Joško i Blanka
Vlašić

Branimir
Kovačević

postaviti zdrave odnose među svim članovima obitelji i želim ukazati da je opstanak izvan obitelji puno teži nego uz nju. Brat, sestra ili roditelji će ti uvek pomoći. Život se gradi davanjem, a i ti sam se na taj način oplemenjuješ. Želim ih odgojiti da ne budu egocentrični, već da pruže ljubav, zadovoljstvo, da pruže ruku svome bratu ili sestri. To je put koji nije strogo definiran, on je poseban za svaki novi dan i to je neprestana borba, a kad vidim da se nešto malo pomaklo, zadovoljan sam.

Kvantitativno Blankin rezultat ne znači puno. Što znači skočiti dva metra? Mislim da je važnija poruka kako se došlo do toga. Tamo gdje su drugi rekli da ne može, vidimo da se ipak može napraviti pomak i u svjetskim razmjerima. A da bi se napravio taj kvantitativni pomak, ti centimetri što u ljudskom životu znače tako malo, čovjek mora posložiti dvadesetak faktora i biti bolji u svima njima.

Jesu li Blankina tri mlađa brata u sjeni sestre ili u prednosti?

Normalno je da je Blanka svjetionik. Braća je vole, ona to užvraća, međutim to je sigurno i mali teret za sve nas. Mi moramo biti i dovoljno sami, mada smo obitelj. Sami se rađamo sami i umiremo. Moramo spoznati svoju individualnost i samostalnost. Svatko mora naći što može uspješno raditi. Mora se izraziti u davanju i primanju.

Kad gledamo uspjeh drugih kroz prizmu Blankinih uspjeha, možda to izgleda minorno. Iako možemo reći da je naša obitelj sportska, nisu svi sportaši. Jedno dijete nije sportaš i njemu sigurno nije lako živjeti u ovakvoj obitelji. Tu moram naći način kako će mu reći da

sport nije najvažniji, da on mora naći sebe u nekim drugim područjima i da nije manje vrijedan.

Kako podnosite činjenicu da ste često u središtu pozornosti i kako to utječe na Vaš rad?

Blankini rezultati su došli smišljenom strategijom i filozofijom. Kriteriji po kojima se došlo do toga moraju se i dalje podržavati, inače nam slijedi neminovni pad i odmak od svega toga.

Jasno da postoji čitav niz šumova koji nas sada ometaju. Nakon prošlogodišnjih uspjeha odjednom su porasle i obaveze. U studenom i prosincu imali smo na desetke putovanja u Zagreb. A svako putovanje iziskuje vrijeme, energiju i otklon od obaveza koje su nas dovele do tih rezultata. Blanka sada nije više samo svoja, ona predstavlja obitelj, grad i zemlju i logično je da je svi žele isturiti. Tako smo ove godine imali dosta međunarodnih medijskih kontakata, ali smo to sveli u dva dana kad je došlo dvadesetak novinara iz zemlje i svijeta.

Bio je niz izbora sportaša, promocija, humanitarnih akcija na koje se Blanka odaziva, ali sve to narušava njen trenažni put i prostor, a i odmor.

Može li Vaše i Blankino iskustvo poslužiti drugim trenerima i mladim ljudima koji žele postići vrhunske rezultate u sportu?

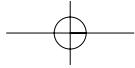
Na tragu toga promišljanja i s ciljem da darujem svoje spoznaje mlađim kolegama 2004. godine objavio sam knjigu "Blanka 2000. – olimpijske igre sa 6". U njoj sam detaljno opisao Blankin razvoj i trenažni proces, filozofiju rada, operatore, prehranu i dodatke prehrani, njene antropometrijske karakteristike i psihološke odrednice. Hrvatska je uvek imala izrazitih sportskih talenata, a ni materijalni uvjeti nisu bili najgori, ali znanje trenera je u puno slučajeva otvaralo ili zauvijek zatvaralo vrata napretka.

Zahvaljujemo Jošku uz želju da Blankin treći nastup na olimpijadi bude nastavak niza započetih pobjeda. □

Blankini rezultati su došli smišljenom strategijom i filozofijom, kaže njezin otac i trener Joško Vlašić. Svjetska prvakinja u skoku u vis početkom lipnja u Berlinu ostvarila je svoju 25. uzastopnu pobjedu

(Z) arhiv N.S.

EKONOMIJA ZAJEDNIŠTVA

Rad je zaista rad ako ga doživljavamo kao dar. Rad nije samo to, ali bez darivanja drugima nema rada, barem ne iz perspektive Ideala jedinstva. U Ekonomiji zajedništva (EZ) potrebno je ipak nešto posebno. Kako bi se moglo raditi u zajedništvu, neizostavno je potrebna recipročnost, uzajamnost, „ljubiti i biti ljubljeni“. Upravo ovdje je sva ljepota i veličina karizme jedinstva, sve njene prednosti, ali kako Chiara kaže, „i sve njene mane“.

Zajedništvo je u isto vrijeme i ljudski procvat i ljudska patnja. U kulturi jedinstva nije dovoljno raditi „za“ druge, nego je potrebno raditi „sa“ drugima i „zahvaljujući“ drugima. Nema zajedništva bez recipročnosti i bez jedinstva s drugima. Zajedništvo je zajedničko dobro posebne vrste, i kako bih ga postigao potrebni su mi drugi, a njihov odgovor je uvijek slobodan i nepouzdan. Dakle, uz zajedništvo je vezan specifičan oblik patnje o kojem želim reći nešto više.

Prije svega, postoji oblik patnje koji je tipičan za one čiji je život rad iz ljubavi, i koji zaista žive rad kao ljubav, na način prethodno opisan. To je patnja koju opisuju oni koji se na poslu otvaraju drugima i potom vide da njihova ljubav i njihova djela ne samo da ne donose ploda, nego bivaju iskorišteni od drugih, ili su čak objekti sarkazma ili ironije. Postoje trenuci kada imamo dojam da radimo Sizifov posao, da ulažemo velik napor bez ikakvog efekta. Ali to još nije tipična patnja zajedništva.

Postoji patnja koja je još više karakteristična za rad u zajedništvu. To je bol koju osjetimo kada nema odgovora od onih s kojima nas veže iskustvo kulture

RAD iz ljubavi

jedinstva. Ovo je osnovni tip patnje u poduzećima EZ, a također i u „ambijentalnim stanicama“, na mnogim radnim mjestima, gdje uz patnje radnika u svijetu općenito postoji nedostatak reciprociteta, i to upravo od onih s kojima dijelimo život Ideala jedinstva.

Uzajamnost ima više oblika, od ugovorne do slobodne razmjene dobara. Ugovorna uzajamnost nije dostatna za poduzeća Ekonomije zajedništva. Potrebna je također recipročnost priateljstva, i još više – uzajamnost ljubavi u Agape formi, slobodnog i besplatnog dara. Kod ova dva oblika reci-

pročnosti nikada nismo sigurni hoće li drugi učiniti svoj dio, možemo se pouzdati samo u svoje sudjelovanje.

U isto vrijeme, naša sreća nije potpuna ako nedostaje onaj dio koji je trebao učiniti drugi, što se osobito uočava na srednje i duge staze. Ovaj nedostatak može se dogoditi jer je netko od članova poduzeća u krizi i više ne živi duh Ideala zajedništva, ali može biti i zbog loših odnosa između pojedinih ljudi koji individualno žive kulturu davanja i kulturu jedinstva. Ova bol može doći iz npr. različitih pogleda na to kakvo se poduzeće i zajedništvo očekuje.

**Luigino
Bruni**

arhiv VCG

Možda netko ima ideju hijerarhijske, manje participativne kulture, a netko posve suprotnu ideju. Ili nas možda boli što organizacija i upravljanje nisu onakvi kakvi bismo htjeli, jer su previše slični „običnim“, kapitalističkim poduzećima. Ovo je tip patnje kojeg je teže razumjeti i prevladati. Zašto? *Zato jer ju ne prepoznajemo kao patnju.*

Ne prepoznajemo ju kao patnju, i tumačimo ju kao da onaj drugi više ne živi uzajamnost, prestao je živjeti Ideal jedinstva, i više nije kao prije, kao u neka „bolja vremena“. Ako ne prepoznamo mogućnost da je to patnja zbog nedostatka recipročnosti, i to ne između jednog i drugog „starog čovjeka“ (kako govori sv. Pavao), nego između „novog i novog“ čovjeka, tada može nastati lanac osuđivanja i ogovaranja. To može biti kraj iskustva EZ u poduzeću, pa čak i ako nastavi-

mo donirati dobit. Bol koju mi drugi nanosi može nastati zbog objektivnih razlika (u osjetljivosti, kulturi, pogledima, itd.), a ne nužno zbog toga što drugi ne ljubi. Moramo naučiti prihvatići ove bolne razlike i znati da iz ovog zajedništva različitosti izvire životna i duhovna snaga za mnoga poduzeća EZ. Što raditi u takvim slučajevima? Nema jednostavnih odgovora.

Osobno sam uvjeren, na temelju života kojega sam vidio, kako je EZ napredovala u posljednjih 16 godina i nastavlja rasti jer postoje ljudi koji su zbog „unutarnjeg poziva“ sposobni ljubiti čak i bez recipročnosti, vjerujući da drugi ne mora biti u zajedništvu sa mnjom, ali može biti u istoj ljubavi prema trećima jednakom kao i ja. Nastavljaju vjerovati u tu osobu čak i kad vanjski znaci pokazuju kraj odnosa i nade. Nastavljaju vjerovati u druge čak i kada više ne vjeruju ni u sebe. Kada se počne gubiti uvjerenje da drugi zaista može biti u ljubavi čak i kada mi nanosi bol, gubi se jednostavan i čist pogled i postaje se cinikom i pesimistom. Vjerovanje u druge donosi korist prvenstveno nama, jer nas čini čistima srcem, „blaženima“, jer sretni su oni čista srca.

S vremenom naučit ćemo da u *svakoj* osobi koju susrećemo na životnom putu, u svakom kolegi na poslu, postoji skrivena želja i poziv za zajedništvom koje treba probuditi i oživjeti, o čemu svjedoče naša brojna iskustva kroz sve ove godine.

Postoji još jedno, konačno pitanje s kojim se trebamo suočiti: kako nadoknaditi nedostatak recipročnosti i odgovornosti nekog poduzetnika, kolege ili direktora? Možemo li čekati recipročnost i time ugro-

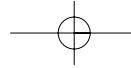
ziti posao mnogih drugih?

Vjerujem da je jedna od zadaća poduzetnika EZ razumjeti, u dijalogu sa vlastitom savjesti i drugim članovima poduzeća, koliko dugo treba čekati odgovor drugih. Jednom kada smo prihvatali različitost drugih bez osude, tada se za dobro poduzeća i njegovih članova može doći i do trenutka kada smijemo odlučiti prekinuti neki radni odnos, ili izmijeniti neke stvari u poslovanju. No, to uvijek treba biti s ciljem i u procesu zajedništva, jer tek tada razdvajanje ili prekid odnosa može biti izraz ljubavi i zajedništva.

Konačno, ne vjerujem da postoji sreća ili blagostanje veće od onoga koje se može iskusiti kada reciprocitet cvate među ljudima koji su vjerovali u druge i onda kada to nije bilo lako, kada su dokazi pokazivali sasvim suprotno, i koji su se nadali i kada je nade nestajalo. Upravo su to trenuci, tako rijetki ali neizmjerno vrijedni, koji daju smisao i iskupljuju godine i godine teškoća i patnji. Ne vjerujem da naš rad u zajedništvu može doživjeti ljudski procvat ako ne postoji ova dinamika sazdana od povjerenja, poštovanja i uzajamne nade.

Velika baština Ekonomije zajedništva upravo je prisutnost mnogih takvih ljudi. Ekonomija zajedništva ali i cijeli Pokret fokolara (kao i mnoga druga djela u Crkvi, te brojni ljudi dobre volje) već bi odavna bili u smrtnoj krizi kada ne bi bilo ljudi „drugačijih očiju“, sposobnih naći u sebi, u drugima, u Bogu, snagu da svakoga jutra iznova započnu umijeće zajedništva i jedinstva u svojim poduzećima, koji znaju naći uvijek novi odgovor na pitanje što se povremeno uvijek vraća: „Tko me tjera na sve ovo?“ □

U svakoj osobi koju susrećemo na životnom putu, u svakom kolegi na poslu, postoji skrivena želja i poziv za zajedništvom koje treba probuditi i oživjeti, o čemu svjedoče brojna iskustva poduzeća EZ. Postoji li sreća ili blagostanje veće od onoga koje se može iskusiti kada reciprocitet cvate među ljudima koji su vjerovali u druge i onda kada to nije bilo lako, kada su dokazi pokazivali sasvim suprotno, koji su se nadali i kada je nade nestajalo

SVJEDOČANSTVO

*Na slici:
Ružica i Vjeko
Mihanović*

(Z) Dina Perkov

NA NEMIRNOJ rijeci života

Obitelj Ružice i Vjeke Mihanovića iz Splita pročišćena je isplivala iz iznenadne bujice životnih kušnji

**Đina
Perkov**

Ružica se još i danas živo sjeća godine 1983. i putovanja sa skupinom mlađih u Italiju, kada su posjetili Loppiano. U tom gradiću Pokreta fokolara oduševilo ju je šarenilo raznolikosti i radost na licima, do te mjere da je u njemu željela ostati. To naravno nije mogla učiniti, nego se vratila u Split i nastavila studij prava koji je nešto kasnije i završila. Inače se kroz život probijala sama, nakon smrti majke kad je imala šesnaest godina.

U Splitu je došla u kontakt s članovima Pokreta i malo po malo postala dio ove velike obitelji. Nešto kasnije udala se za Vjeko Mihanovića i tako radosno ušla u jednu veliku i jako povezanu obiteljsku zajednicu, gdje u istoj zgradi žive

Vjekini roditelji te brat i dvije sestre s obiteljima. Trebalo joj je vremena da se privikne na novu sredinu, koja ju je u stvari privlačila i imponirala joj, jer je njezin dotadašnji život bio sasvim drugačiji.

U obiteljskom životu Ružica i Vjeko nastoje svakodnevno postaviti Boga na prvo mjesto. Napominju da to često nije nimalo lako jer je rijeka života prebrza, a virova i raznih prepreka mnogo. "Trebamo ići protiv struje, zaobilaziti prepreke, a zna se dogoditi da i duboko zaronimo, no najvažnije je da ponovno izronimo na površinu i nastavimo svoj put zajedno s naših petoro djece", smatra Ružica.

Nedavno je cijela obitelj proživljavala veliku kušnju. U

studenom prošle godine Ružica se iznenada razboljela. Tko bi mogao ispriovijedati sve ono što je obitelj kroz to vrijeme proživljavala! Svakako, bolna kušnja ostavila je za sobom još veće pouzdanje u Božju ljubav. Ružica sada o tome priča mirno i sabrano: "Posjet doktoru 'zbog virozice', kako sam ja to mislila, završio je na intenzivnom plućnom odjelu. Sve se odigravalo jako brzo. Vijest da moram ostati u bolnici te iste večeri bila je kao grom iz vedra neba. Nije bilo vremena pitati se bilo što, a misli su bile zbrkane i konfuzne. Kad mi je doktor pružio papir da se potpišem i time prihvatom rizika snimanja, razumjela sam da trebam prionuti Božjoj volji tog trenutka. To je značilo ne

pokazati strah pred kćeri i zetom koji ništa manje od mene nisu bili zatečeni i zabrinuti." Ružica je u sebi ponavljala rečenicu koju je tako često izgovarala u svakodnevnim prigodama: 'Za Tebe, Isuse!' To je bilo jedino čega se sjetila.

Prva noć u bolnici bila je izuzetno duga: "Počele su me salijetati teške misli ispred kojih je stajalo ono 'Što ako...?' Onda mi je došla na pamet rečenica koju sam nekoliko dana ranije pročitala, a govori da trebamo reći Bogu 'da' u različitim situacijama. Sada sam je imala priliku provesti u život. Govorila sam Isusu da želim ono što On želi za mene. Posebno sam računala na Božje milosrđe i dobrotu. Osjetila sam mir i bila spremna na sve. U jednom trenutku te besane noći počela sam zahvaljivati Bogu za sve što je bilo lijepo u mom životu. Uvjerenja da ćemo se uskoro vidjeti, željela sam se pripremiti primajući sakrament bolesničkog pomazanja."

Kad je čovjek prikovan za krevet, ima mogućnost neograničene molitve i susreta s Isusom. Ružica je to nastojala iskoristiti. "Ponovno sam uzela knjižicu 'Umijeće ljubavi' i nastojala ju meditirati, što mi je davalo dodatnu snagu i hrabrost. Osjećala sam snažno zajedništvo ljudi iz Djela Marijina, prijatelja i svih koji me ne poznaju, a molili su za mene. Naravno da je ljubav moje obitelji bila i ostala poticaj, motiv i smisao mog života. Kruna svega bio je susret s Isusom u svetoj prijesti koju mi je svećenik nastojao svakog dana donijeti. Puno sam primala i zato sam nastojala dati ono što sam tada mogla. Svaki dan sam s jednom bakom molila Andeo Gospodnji i krunicu. Jednoj gospodi koja je

trpjela zbog bolesti majke trebala je utječna riječ, onima koji su bili na odlasku molitva, osmijeh i lijepa riječ sestrama, osobljju i posjetiteljima.

Mjesec dana provedenih u bolnici za mene su bili iskustvo kako se kroz bolnu situaciju može osjetiti Božja blizina. Zajedništvo i međusobna ljubav velike obitelji Djela Marijina dodatna su snaga i motivacija da otplivamo k istom cilju usprkos svih struja, bujica i zamki koje nam se nađu na nemirnoj rijeci života."

Kako se mogao osjećati Vjeko one večeri kada je saznao da Ružica mora ostati u bolnici? Uza svu vjeru i pouzdanje u Boga koje je dobio od malih nogu u svojoj obitelji, a kasnije još dublje prakticirao u Djelu Marijinom, one večeri ostao je zaprepašten. "Nakon razgovora s liječnikom uočio sam ozbiljnost situacije, osobito kad me upozorio što bi se moglo dogoditi. Jedino što sam mogao učiniti bilo je predati Isusu ovu situaciju riječima: 'Ovo je za Tebe'.

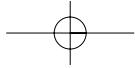
Molio sam se Isusu i Mariji da nađem prave riječi kako djeci objasniti što je s mamom.

Iskreno sam im rekao što je i oni su to dobro primili. Dogovorili smo se da ćemo svake večeri moliti krunicu za mokino zdravlje. Tako je i bilo. Tu prvu noć proveo sam u društvu Isusa Napuštenog i Marije Osamljene, tražeći njihovu pomoć i utjehu. O ženinoj sam bolesti obavijestio dosta osoba koje su molile, svi su se i u Djelu povezali u molitvi.

Druge večeri otišao sam u crkvu gdje smo se vjenčali i zajedno sa svećenikom i jednim svojim prijateljem ostao u molitvi pred kipom Majke Marije. U tišini crkve odjekivala je naša molitva i molba da se Gospodin proslavi, da moja žena ozdravi. Dugo smo ostali na koljenima i u molitvi srca. Dušu mi je preplavio mir, kao da sam čuo glas 'Ne boj se, biti će dobro!' Svoju sam bol darovao Isusu, rekao sam svoje 'da' i on je to nagradio. Sada vidim smisao križa jer jedino po njemu dolazimo do uskrsnuća. Neizmjerno sam zahvalan Chiarri koja mi je pojasnila kako u svakoj situaciji slijediti Isusa, osobito u teškim i bolnim", zaključuje Vjeko.

U obiteljskom životu Ružica i Vjeko nastoje svakodnevno postaviti Boga na prvo mjesto, no to nije nimalo lako jer je rijeka života prebrza, a virova i raznih prepresa mnogo, kažu. Svoje iskustvo darovali su na marijopolju u Vepricu

RAZGOVORI

OBITELJSKA PSIHOLOGIJA

DJECA i bolne rastave

Rastavljen sam, a naš sin živi s mamom. Uspijevam ga često vidjeti, ali vrijeme je uvijek prekratko da doznam nešto o njegovim problemima i na neki način utječem na njegov odgoj. Pokušao sam razgovarati sa svojom bivšom suprugom, ali bezuspešno. Uvijek se posvađamo, kao i prije. Čini mi se da je ovako jako teško biti roditelj.

L. T.

(2) arhiv Cn

Došlo je vrijeme kad se sve češće događa da se djeca u odnosu sa svojim roditeljima ne mogu osloniti na njihovo barčno zajedništvo. Djeci su potreblja i majčinska i očinska pravila. Opširna psihološka i pedagoška istraživanja potvrdila su da je obitelj prirodna stvarnost, što znači da se i u bolnoj stvarnosti rastave treba računati s tom činjenicom.

Obično jedan od roditelja podnosi veće žrtve i izlazi

ususret bivšem supružniku, kako bi se nastavio razgovor o djeci. Ponekad je, zbog velikog otpora suprotne strane, riječ o pravom herojskom djelu.

Jedno od supružnika uglavnom se tako ponaša zbog straha od uvjetovanosti. Ponekad je riječ o neobuzdanoj želji za slobodom, ali, isto tako, može to biti znakom povratka u neki snažan konflikt iz prošlosti.

I zato, usprkos poteškoćama, samo nastavite. Ako se roditelji trude razgovarati o svojoj djeci, unatoč različitim stavovima o tome kakav treba biti život njihove djece, to će svakako pozitivno utjecati na njih i učiniti da rastava u njima ostavi malo manji trag.

Jedan od načina da smanjite sukobe s vašom bivšom suprugom ne sastoji se u očekivanju da će vas prihvatići, već u nastojanju da pobudite želju za sudjelovanjem pitanjima i strpljivim isčekivanjem.

To je čin vaše dobre volje i spremnosti da ljubite prvi, što se pretvara u jasan znak da želite odbaciti sukobe i objektivno ocijeniti prinos drugoga – zbog djeteta koje s oba roditelja želi dijeliti svoj život.

Jedinstvo je uvijek vrijednost – i onda kada nam se čini da je samo djelomično, i štiti i brani djecu tijekom njihova rasta.

M. T. Petrillo

Prije nekoliko mjeseci započeo je dubok prijateljski odnos s jednim kolegom na poslu. Osjećam da to prijateljstvo sve češće zaokuplja moje misli. Uz nov životni polet, istodobno osjećam određenu nelagodu pred suprugom jer ga počinjem uspoređivati s prijateljem – što štetno djeluje na moj brak.

L.M.

Kako se s kolegama na poslu provodi puno vremena, često se događa da se među pojedincima ostvare obiteljski odnosi koji ponekad – gotovo neprimjetno – završe dubokom vezom. Uvjerimo sami sebe kako naš prijatelj ili prijateljica posjeduju puno vrlina, što je najčešće samo plod mašte koja bi se, vjerojatno, vrlo brzo rasplinula kad bismo s njima dijelili svakidašnji život koji sve može učiniti vrlo banalnim ako ljubav nije snažna i besplatna.

Mariano Cali

ŽIVOT PARA

VIRTUALNA prijevara

SMS porukama, telefonskim pozivima, porukama preko interneta. Takva prijevara samo je prividno virtualna, ali ipak je prijevara jer drugomu oduzima nešto što mu pripada. Prijevara može biti i krađa dragocjenog vremena – tako da se previše posvetimo poslu, hobijima, prijateljima, odnosima s roditeljima i rođacima. Takva nam prijateljstva mogu pomoći da se osjećamo bolje i olakšati nam podnošenje svakidašnjih poteškoća, ali nakon nekog vremena mogu dovesti do otuđenja, a katkad takve situacije postupno otvaraju put pravom preljubu iz kojega se poslije vrlo teško vratiti.

Možda je došao trenutak da promijenite svoj život i naučite nježnije i besplatnije voljeti svojega

supruga, otkriti njegove pozitivne strane i njegove skrivene mogućnosti. Na dan vjenčanja Bog vam ga je darovao ne samo kao supruga već kao svoje voljeno dijete s vlastitim neizbjježnim slabostima, kako biste ga prihvatili, pratili i pomogli mu da bude sretan.

Brinite se za taj dar, svjesni da je vaše osobno ostvarenje usko povezano s njegovim i ne može se dogoditi bez njega. Tajna uspjeha krije se u neprekidnom hrabrom započinjanju bez očekivanja. Vidjet ćete – podržavajući ga vjerno – otkrit ćete u njemu one kvalitete koje su vas privukle u vrijeme zaruka. To će otvoriti mogućnosti za nov dijalog među vama i ostvariti vaše najdublje težnje.

M. R. Scotto

MLADI

DAVID i Golijat

Jako volim čitati tvoje odgovore, ali činiš mi se previše optimističnim. U mojem okružju gotovo se ništa ne može učiniti: svi isto razmišljaju i, kad bih počeo govoriti o vjeri ili vrijednostima, odmah bi me izbacili van. Isplati li se suprotstaviti nečemu što je mnogo veće od nas?«

Danijel

Veliki i mali, jaki i slabici, mišljenje svih je mišljenje manjine. To je priča koja se ponavlja od davnina: primjerice obračun Davida, maloga i slaboga, s Golijatom, nepobjedivim divom. Ali, David je pobijedio.

Nije pobijedio zato što je bio slabiji – naime, ionako su ga unaprijed svrstali među gubit-

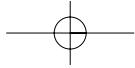
nike – već zato što je bio duboko uvjeren u ono što čini i zato što je predstavljao čitav jedan narod. I za nas bi uvjerenje i odnos s drugima trebali biti pobjedonosno oružje u rukama pred snažnim pritiskom na koji nailazimo u želji da promijenimo svijet u kojemu živimo.

No, da bih bio uvjeren, moram osobno razmislići u što vjerujem i kako duboko želim stići u odnosu s Bogom – ako sam vjernik – a ako nisam, onda sa svojom savješću. Dužan sam to učiniti i osobno, i sa svima onima koji dijele iste životne ideale. Sâm se mogu pokolebiti, pokleknuti pod pritiscima, ustuknuti. U zajedništvu s drugima, pa bila to i mala, ali ujedi-

njena skupina, osjetit ću se jačim, podržanim, rasvijetljenim i moći ću napraviti velike korake. Često sam to iskusio i, usprkos svojoj sramežljivosti, uspio sam se suočiti sa situacijama koje su mi se činile nemogućima. Nismo uvijek pozvani suočiti se s nečim velikim. Obično je riječ o malim svakidašnjim stvarima – pozdrav, osmijeh, čin oprاشtanja ili razumijevanja – koje će srušiti nepobjedive prepreke i otvoriti neslućene mogućnosti. Zasigurno ćemo se često uvjeriti da i oni koji se čine sigurnima u svoje ideje, u dubini srca, poput nas, traže samo iskrenu ljubav.

Budite sigurni da su u vašem okružju uz vas mnogi. Osim toga, što nas više bude živjelo tako, prije će se i stvari poboljšati.

F. Chatel

TEOLOG

NERAZRJEŠIVOST pod svaku cijenu?

»Razumijem da nerazrješivost mora biti opće pravilo crkvenoga braka. No, pitam se može li pravilo nerazrješivosti vrijediti 'pod svaku cijenu'? Protestant i pravoslavci u iznimno teškim slučajevima dopuštaju rastavu i sklapanje drugoga crkvenog braka. Zašto je Katolička crkva tako kruta?«

Čitatelj

Pravoslavci i protestanti slažu se s Katoličkom crkvom glede braka jer je brak kakav Isus želi po svojoj naravi nerazrješiv. Za Isusa ne postoje razlozi koji opravdavaju rastavu braka. Tko napusti svojega supružnika i oženi se drugim – čini preljub. U tome je velika

mo s razine nauka na razinu praktične primjene. Pravoslavni i protestanti, usprkos činjenici da je brak nerazrješiv, tvrde da u praksi treba voditi računa o neznanju, grijehu, strastima i egoizmu, gubitku vjere i ljubavi koji mogu dovesti do loma. Posljedica je toga da pravoslavna i protestantske crkve dopuštaju rastavu tako što priznaju da u određenoj situaciji određeni brak može ne uspjeti, pa smatraju da, tumačeći načelo osobne odgovornosti i Božjega milosrđa, moraju poštovati odluku supružnika i dopustiti nevinu stranci pravo da se ponovno crkveno vjenča.

Katolička crkva drži da je odobravanje rastave uvijek u suprotnosti s Isusovim riječima, pa čak i kada je riječ o mogućim razlozima u teškim trenucima. Uostalom, nitko supružnicima brak nije nametnuo, već su ga svojevoljno odabrali kao posljedicu vjerskoga svjetonazora i iskrene ljubavi na koju nas Isus poziva. Kršćanin bi od početka trebao znati da i u najsretnijem braku neće sve biti lako te da i najsnažnija privlačnost i najveći sklad između dvoje supružnika ne briše poteškoće izazvane njihovom različitošću. Vjenčanjem se on odlučuje prihvati i voljeti svojega supružnika onakvim kakav će se on, u svojoj različnosti, tijekom vremena otkriti.

Potpuno jedinstvo koje su dvoje pozvani ostvariti za osobnu dobrobit i dobro svoje djece nije nešto unaprijed stvoreno, već se treba graditi, obnavljati i usavršavati dan za danom. Nije slučajno što kršćanski brak prepostavlja da su supružnici izabrali Onoga koji nas je učio graditi jedinstvo svojim primjerom na križu, tj.

ljubavlju koja se spremna žrtvovati za drugoga.

Dakako, to se razmišljanje ne odnosi na primjere u kojima je moguće dokazati da brak nikada nije ni postojao. Ako je tako, od samog početka postoji čimbenik koji ga čini nevrijedećim, primjerice: potpuno nepoznавање naravi kršćanskoga braka, manjak slobode, određene spolne ili fizičke anomalije i sl. – što je češće nego što možemo zamisliti.

Bez obzira na sve to – brakove koje samo Crkva može potvrditi nevrijedećim, uz logičnu posljedicu da se može sklopiti novi brak – postoje situacije u kojima se, zbog različitih teških uzroka, rastava nameće kao jedino moguće rješenje. Međutim, ta mogućnost odvajanja supružnika zbog teških uzroka ne može se tumačiti kao rastava. I tada, iako su supružnici rastavljeni, uvijek ostaju vjenčani. Ako poslije, u određenom trenutku, jedan supružnik koji je živio odvojeno, nema više snage izdržati sâm te se, pod pritiskom posebnih okolnosti, poželi ponovno vjenčati, mislim da bi trebao naići na ljudsko razumijevanje. Ali nije isto razumijevanje prema nečemu potpuno ljudskom i opravdanje. Takva osoba ne može zahtijevati da Crkva blagosloví njezin novi brak jer bi to značilo priznavanje rastave, a to Katolička crkva ne može učiniti. Ona osjeća da se mora istinski zalagati za održavanje živima Isusovih zahtjeva i svim se snagama zalaže za primjerenu kulturnu i duhovnu pripremu zaručnika, a osobito za to da izbor kršćanskoga braka ponovno zadobije one vjerske sadržaje i ljubav koju Isus zahtijeva.

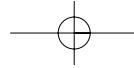
G. Rocca

BeZet

novost u odnosu na stari zakon. Kršćanski brak »potpuna je i jedina veza jednoga muškarca i jedne žene do njihove smrti (...). Obilježe ljubavi i braka (za kršćanina) je i u tom pogledu potpunost, a pravilo je vjernost«. Tako je o braku zapisaо Karl Barth, jedan od najvećih protestantskih teologa našega vremena.

Razlike se javljaju (a u njih je doista teško povjerovati nakon ovako jasnih izjava) kad se spusti-

CRTICE IZ SVAKODNEVICE

Ljudi koji mnogo putuju žive u ritmu zvukova koja proizvode sva ta suvremena tehnološka čuda koja im služe da što brže i bolje prometuju. Nekoć su ljudi osim u ušima čutjeli i u bubrezima kloparanje drvenih kola kojima su danima prelazili velika prostranstva, u strahu od naplavina, bujica, razbojnika i drugih nedobronamernih presretača. Ili u topotu kopita konja i muladi na čijim su plećima prelazili udaljenosti koje mi danas u hipu „prebacujemo“ ne razmatrajući o mjestima koja bez iti malo pažnje, neprimjereno površno, dapače nesvesno, otaljavamo. Životni propusti, izmicanje neponovljivog, život protraćen prebrzo, iživljen uludo. No ima ih kojima je život prošao ponešto sporiće, u šuštanju suhog lišća pod nogama, u žuboru potoka, u zujanju malih insekata u neka svježa proljetna jutra. Nosili su takvi i zvukove onih mjesta i gradova koja su ostavljali za sobom, slike neobična sklada ili čuvstva stečena igrom neobjasnivih životnih okolnosti. Čovjek je nekoć bio svjesniji prisutnosti Velikog Apsoluta, a danas ga ne stigne razotkrivati

u ljepoti svakodnevnih konkretnih pojavnosti. Biti svakog trenutka prisutan veliko je razotkrivanje, kao potraga za rijetkim sunovratima na strmim padinama nadomak nebeskih visina. To što nosimo u sebi tek je odraz sveprisutnog života oko nas, tek utopljenog u naše urođene potencijale i nametnut svjetonazor. Trogiru prići sa zvucima nekih drugih odredišta odvažna je i raznolika avantura duha neumornih pješaka.

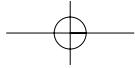
Prići mu preko brda, u reskim odjecima ukrštenih mačeva iz nekih naših slavnih velikaških dana, ili s mora, u razuzdanom smijehu i ludostima dalekih svjetskih karnevala, neophodan je duhovni materijal, rekli bi neki, za bistar pogled i promućuran, ali miran, „mandarinski“ duh. Pa kad ugledaš Novi svijet, stati, a ne ga pokositi ili zapaliti. Ili u najmanju ruku okrenuti glavu. Reći tom refleksnom gestom jedno velikono. Ugasiti krije u duši predodređenoj za pustolovinu. Čovjek vječno sanja za nekim dalekim krajevima. Drugi neznani i strani gradovi su ljepši i draži, žuđenje su tamo neke neviđene zemlje da su neobičnije i opojnije od legendi koje o njima raspredaju. A ja velim, nema ljepšeg od branja kadulje oko Segeta Gornjeg ili uživanja u nepreglednim prostranstvima raskošnih duhovnih krajobraza tvojega bližnjeg, tvog prijatelja, brata. U čovjeku su toliki neodnjegovani vrtovi. Pa s njim ne prjuriti brojnim zavojima ceste koja vas odatle vodi nizbrdo već korak po korak istraživati očišta, mijenjati kut gledanja. Kako je divan Trogir

kada mu prilaziš s vrha tih serpentina. Modro more se ljeska kao rajska oprava u predvečerje još jednog raskošnog dana, a stara gradska jezgra ističe se kao košpica u pulpi tek rastvorenog svježeg mediteranskog ploda. Malena Venezia. Roma. Firenza. I dok mi se izdaleka čini da bubri taj grad sretnog trenutka, pod nosom provlačim listove svježe nabrane kadulje i sanjam neka nova, ista, ali posve drugčija jutra.

**Paola
Glavurtić**

MIRIS KADULJE

INTERVJU

Na slici: njemački profesor dr. Bernd Noll

Utranzicijskim zemljama kakva je i Hrvatska u par se godina dogodio kopernikanski obrat – komunizam i socijalističko centralno upravljano gospodarstvo zamijenjeno je svojim ljutim neprijateljem – kapitalizmom, tržišnom ekonomijom i demokracijom. Stari sustav vrijednosti srušio se, a novi nije bio spremna preuzeti njegovu ulogu.

U tom jazu kao temeljna vrijednost nametnuo se novac u obliku surovog profita u vrijeme rata na ovim prostorima (i ne posredno nakon njega), često iza kulisa patriotizma. Danas se zna reći kada se netko dići svojom nacijom – prvo pogledaj što ima u garaži i koliko novaca

ETIKA se dugoročno isplati

O problemima etike i ekonomije u tranziciji razgovaramo s njemačkim profesorom dr. Berndom Nollom

**Domagoj
Sajter**

ima. Društvo se polariziralo, srednji sloj se prepolovio, a statistike prokazuju prosjek koji je uvijek dobar, upravo zbog bipolarizacije.

S vremenom i sazrijevanjem gospodarskog sustava i principa demokracije instaliran je hladni materijalizam bez ikakvih moralnih načela, u kojemu se mnogi građani nisu snašli. Imali uopće mjesto etici u našoj ekonomiji? Vrstan njemački ekspert na području poslovne etike prof. dr. Bernd Noll bio je naš sugovornik na ovu temu.

Recite nam nešto o sebi – gdje ste rođeni, gdje ste se obrazovali, o radnom iskustvu, čime se trenutno bavite?

Rođen sam 1954. u malom selu na sjeveru Hessena, nedaleko Frankfurta i Marburga. Marburg je nadaleko poznat po svom starom i cijenjenom sveučilištu. Studirao sam ekonomiju i pravo u Marburgu i nakon diplome doktorirao disertacijom o problemima koncentracije. Tada sam se prvi put susreo s etikom u znanosti; Marx, Lenjin i Hilferding (njemački socijalist iz dvadesetih) govorili su nam kako tržišna ekonomija vodi ka monopolizaciji i centralizaciji. No je li to neizbjegno za sve tržišne ekonomije? Ili je ideja "socijalne tržišne ekonomije", treći put koju su razvili W. Eucken (znanstvenik) i L. Erhardt (ministar ekonomije i njemački kancelar tijekom

pedesetih i šezdesetih godina 20. st.), put između kolektivizma i kapitalizma?

Poslije fakulteta radio sam u Komisiji za monopol, gdje sam dobio dubok uvid u način na koji funkcioniра politika i konkurenčija općenito. Bio sam ponešto razočaran, neki moji idealistički i optimistični stavovi o ukroćivanju trendova koncentracije imovine putem antimonopolskih vlasti (Njemačka savezna služba za monopole i Komisija EU) su jednostavno isparili. Drugim riječima: nije lako uspostaviti i provoditi dobar pravni i institucionalni okvir. Još uvijek imamo monopole, kartele i političare koji nemaju interesa dokinuti ih, primjerice u energetici.

Postoji li način kako pripraviti divlji kapitalizam u tranzicijskim zemljama kakva je i Hrvatska, gdje su mnogi menadžeri u malim i srednjim tvrtkama beskrupulozni i nemaju drugu viziju osim većeg profita?

Vrlo je teško odgovoriti na to pitanje. Mislim da to ima puno veze s problemima transformacije i radikalnim promjenama u vašem društvu i ekonomiji. Nećete se moći vratiti unazad i još jednom sve ponoviti. No, ja sam optimističan. Smatram da se etika dugoročno isplati. Menadžeri mogu iskorištavati svoje zaposlenike ili varati svoje kupce i dobavljače; no to je kratkoročna strategija. Pretpostavljam kako je to strategija koja uspijeva u vremenima dramatičnih promjena,

zgodna stvar, ali nema što tražiti u poslovnom svijetu koji je orientiran ka profitu. Jesu li etika i profit medusobno isključive kategorije?

Imam potpuno drugačiji stav; smatram da nema fundamentalne razlike između ekonomije i moralja, upravo suprotno. Živimo u vrlo kompleksnom i anonimnom svijetu. Stoga tražimo signale u koje možemo vjerovati. Vjerujemo u pozitivne slike poduzeća. Općenito uvezvi, mi vjerujemo u njihovu moralnost. Poduzeća znaju kako funkcioniraju mehanizmi reputacije, i stoga traže način kako postići reputaciju i kako ju očuvati. Njihov je interes ponašati se moralno.

Moram priznati da to nije potpuni odgovor. Poduzeća se

taj način spasiti samo sebe. Svaki se zatvorenik vodi isključivo vlastitim interesima i racionalna odluka u takvim okolnostima jest da ova sudionika izdaju jedan drugog. Tako se nijedan nije spasio, a da su surađivali ostali bi slobojni. Op. D.S.); ili moraju podmititi nekoga da dobiju nekakav natječaj (što je ekonomski put), ili odbijaju potplaćivati (što je moralan put, ali nije dobar ni za profitabilnost ni za zaposlenike). Čini se kako su ekonomija i etika suprotstavljene. Jedno poduzeće ne može riješiti ovaj problem, to mora riješiti država na način da moralne standarde ugradи u dobro zakonodavstvo. Bit je sljedeća: postoje dvije razine rješavanja moralnih problema – poslovna razina i državna razina.

Može li etično poslovanje učiti tvrtku profitabilnosti? Ako da, kako?

Povjerenje je ključni koncept. Ugovori, osobito veliki i dugi ugovori sa zaposlenicima i kupcima su nesavršeni. Stoga transakcijski troškovi igraju dominantnu ulogu (transakcijski su troškovi u ekonomskoj znanosti oni koji nastaju pri osiguravanju da će se druga strana držati ugovornih odredbi, kao i oni koji nastaju kada se ugovor ne poštuje, npr. troškovi sudjenja, mirenja, utjerenja dugova, itd.; op. D. S.).

Mislim da se ovi troškovi mogu bitno smanjiti ako možete vjerovati u aktivnosti vašeg poslovnog partnera. Prije je Bog bio autoritet i on je smanjivao

no u vremenu normalizacije moralni kapital je važan proizvodni faktor. Menadžeri će tu lekciju naučiti, i to možda na gorki način.

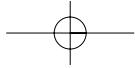
Bavite se etikom u poslovanju. Za mnoge poslovne ljude u Hrvatskoj, pa i za mnoge sveučilišne profesore etika je

često nalaze u situaciji "zatvorenikove dileme" (u teoriji igara "zatvorenikova dilema" je tip igre u kojoj dva sudionika – optuženika koji su pritvoreni za djelo koje jesu počinili, ali nema dovoljno dokaza protiv njih – mogu medusobno surađivati šuteći i tako se spasiti od zatvora, ali mogu i izdati jedan drugoga i na

U poslovnom svijetu (kao i u stvarnom) često postoje lažne fasade, vanjštine koje ne održavaju stvarne odnose među sudionicima.

Naizgled, sve se čini lijepo, učitivo, profitirano, no iza leži samo interes, i ništa više. Čim interesa nestane na vidjelo izlazi stvarnost, a ta je da su pojedinci sposobni učiniti zaista sve kako bi postigli svoj cilj. Etika nalaže istrenost, a kod istine ne postoje dvostruka mjerila. No, davno je postavljeno pitanje: "Što je istina?" To pitanje uvodi relativizam (istina je za tebe jedno, a za mene nešto drugo; ne postoji jedinstvena istina) koji želi opravdati dvostruka mjerila.

U dobrim vremenima maska se njeguje i održava, no čim dodu izazovi i poteškoće padaju i maske. Tada se vidi je li naizgled dobar poslovni odnos ujedno temelj i za stvarno prijateljstvo, ili traje samo "dok nas interes ne rastavi".

ETIKA SE DUGOROČNO ISPLATI

Većina moralnih problema u poduzeću su problemi koji imaju veze s odnosima i interakcijama između dviju ili više osoba

transakcijske troškove. Danas, nakon sekularizacije, jasni moralni standardi moraju igrati tu ulogu.

Radili ste u više njemačkih tvrtki pri izradi njihovih kodeksa etičnog poslovanja. Možete li nam pojasniti što je taj kodeks?

Da, to je vrlo interesantan posao. Jedno od mojih najvažnijih iskustava jest da je moralna kultura u malim ili srednjim poduzećima bitno različita od one u velikima.

mom mišljenju, etički kodeks namijenjen je prvenstveno većim poduzećima, a to mišljenje temeljim na dva iskustva koja sam imao. Prvo, većina moralnih problema u poduzeću su problemi koji imaju veze s odnosima i interakcijama između dviju ili više osoba; posebno je potrebno diskutirati sa svim zaposlenicima, ili ako to nije moguće, sa svim grupama zaposlenika o njihovim problemima i o njihovim moralnim stavovima; sudjelovanje (participacija) je ključni faktor za

kodeks i ne učiniti ništa više. Mora se diskutirati o normama, a u nekim situacijama potrebno je vježbati slijedenje pravila i uvođenje sustava privole. Ovo je primjerice potrebno kako bi se suočili s korupcijom.

Jesu li državni zakoni manjkavi? Zašto tvrtkama treba kodeks etičnog poslovanja?

Nekad su zakoni manjkavi, nekad imaju rupe jer ne uzimaju u obzir nove, aktualne probleme, nekad teže ka etičnom minimumu. Dakle, postoji vakuum, i stoga se poduzeća sama moraju suočiti s tim. Potrebni su im samoograničavajući instrumenti kako bi se stvorila dobra atmosfera; samoograničavanje je potrebno kako bi se poštено postupalo prema svima koji imaju interes za poduzeće (tzv. stakeholdersima).

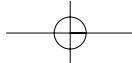
Kako promicati etiku u poslovnom okruženju u kojem nema izrazitog vjerskog uvjerenja i bez vidljivih moralnih temelja?

Mislim da je Bog dobar čuvan moralnih pravila, ali religijsko uvjerenje je samo jedan od izvora moralnih pravila. Možemo napraviti podjelu na emocionalne, religijske i racionalne izvore morala. Mislim da u zapadnim zemljama dominira racionalno prosuđivanje moralnih pravila. Može se istaći Immanuel Kant kao jedan od naših filozofa koji je formulirao adekvatna pravila. Njegov je kategorički imperativ "Čini drugima ono što želiš da drugi tebi čine" sličan Zlatnom pravilu koje postoji u svim kulturama. Za posljedicu ima uzajamnost (recipročnost) i to je antropološki koncept, a ne ideja koja originalno izvire iz naših religijskih uvjerenja. □

Velika poduzeća naročito imaju probleme s uvođenjem jasnih standarda, dok je u manjima važno kako se glavni direktor ili vlasnik poduzeća ponaša u moralnim konfliktima. On je uzor, on postavlja normative. Stoga moramo raspravljati o etičnom menadžmentu. Prema

uvođenje kodeksa. Kodeks ne funkcioniра ako menadžeri govore koja su pravila, a ostali ih zaposlenici moraju poštivati. Drugo, u većim poduzećima moramo uspostaviti sustav etičnog menadžmenta, a etički kodeks je samo dio tog sustava. Nije dovoljno samo donijeti

UKRATKO

PUTOVI dijaloga / 3

EKUMENSKO VIJEĆE CRKAVA

1967. – 1982. – 2002. – Chiara je pozvana predstaviti duhovnost i ciljeve Pokreta Ekumenском vijeću Crkava (CEC) u njegovu sjedištu u Ženevi.

2005. – Generalni tajnik dr. Samuel Kobia sa službenom delegacijom posjetio je centar Pokreta u Rocca di Papa u Italiji.

ZAJEDNIŠTVO MEĐU POKRETIMA I ZAJEDNICAMA RAZLIČITIH CRKAVA

1999. – Vijest o putu zajedništva među katoličkim pokretima i novim zajednicama stigao je i do pokreta i zajednica nastalih u drugim Crkvama u Njemačkoj.

Tako se počevši od 1999. rodilo bratstvo među kato- ličkim i evangeličkim pokretima te ideja da svojim karizmama dadu doprinos Evropi duha.

2004. – U Stuttgartu se 8. svibnja okupilo devet tisuća pripadnika 150 kato- ličkih, evangeličkih, pravoslavnih, angli- kanskih i pokreta slobodnih crkava iz cijele Europe, satelit- skih povezanih sa 160 europskih gradova. Time je postala vidljiva mreža bratskih odnosa koja već povezuje narode u zajedničkom življenju evanđelja.

povijesnih prepreka te otkrivanju kulturne i duhovne baštine. Sudionici susreta satelitom su bili povezani s pedesetak europskih gradova.

Taj dan pod naslovom "Zajedno za Europu" označio je novu stranicu na putu prema punom zajedništvu kršćana, izjavili su poglavari raznih Crkava.

2007. – na drugom skupu u Stuttgartu 12. svibnja 250 pokreta iz raznih Crkava u srcu starog kontinenta zajedno rade za budućnost bez vjerskih bari- jera i kulturnih predrasuda, što su izrazili u završnoj poruci: "Karizme koje smo primili potiču nas na put bratstva i na zajednički život kao duboki europski poziv".

Hod zajedništva među laičkim pokretima i zajednicama iz raznih Crkava predstavlja novost u europskoj povijesti. Taj hod stalno napreduje i poput mreže obuhvaća kontinent, od Atlantika do Urala, sa ciljem da pridonesе uklanjanju predrasuda, nadilaženju nacionalizama i

DIJALOG SA ŽIDOVSTVOM

Kao kršćani svjesni smo da samo nova ljubav, koja se ne zadržava na antisemitizmu, može zaličiti traume 2000 godina neprijateljstava, progona i preziranja. Što će se dogoditi kad budemo sve više produbljivali bratske odnose među nama, Židovima i kršćanima, kojima nam je zajednička neprocjenjiva baština Biblije, dio koji mi nazivamo Stari zavjet?

Chiara Lubich

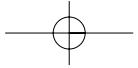
Još prije nekoliko desetljeća članovi Pokreta uspostavili su odnose dijaloga i prijateljstva sa Židovima u raznim zemljama, osobito u Izraelu, Europi, Južnoj Americi i u SAD.

Pokret fokolara u raznim zemljama surađuje s Udrugom židovsko-kršćanskog prijateljstva (International Council of Christians and Jews). Na susretu u Rigi (Letonija) upravno vijeće Udruge odlučilo je Pokretu fokolara dodijeliti naslov promatrača.

Najvažniji događaji

1995. – Predstavnici židovske zajednice iz Rima u znak priznanja daruju Chiari Lubich sadnicu masline za doprinos dijalušu između Židova i kršćana.

1996. – "I. međunarodni kongres za prijatelje Židove" – Održava se u Centru Marijapoli u Castelgandolfu (Rim), od 25. do 27. lipnja. Sudjeluju pri-

PUTOVI DIJALOGA / 3

jatelji Židovi iz Izraela, SAD, Argentine, Brazila i više europskih zemalja. Na završetku posjećuju gradić svjedočanstva Loppiano, blizu Firence.

1997. – Počasni doktorat iz književnosti Chiari Lubich podržao je rabin Jack Bemporad, tada direktor Centra za kršćansko-židovsko razumijevanje. Dodijelilo joj ga je Sveučilište Sacred Heart iz Fairfielda, Connecticut (SAD), za doprinos koji je dala kršćansko-židovskom dijalogu: "Chiara i njezini – rekao je rabin Bemporad – nastoje stvoriti svjetsku radionicu koja doživljava upravo ono što mi pokušavamo ostvariti na teoretskoj razini. Temelje se na ideji ljubavi i jedinstva".

Vrhunac njezina izlaganja je bio kada se osvrnula na holokaust:

"Neizreciva bol holokausta i svih nedavnih krvavih progonstava ne može a da ne doneše roda. Mi je želimo podijeliti s vama, da to ne bude ponor koji nas dijeli, nego most koji nas povezuje. I da postane sjeme jedinstva".

Od tada se ovo snažno iskustvo bratstva obnavlja i produbljuje. Svake je godine sve više prijatelja Židova sudionika

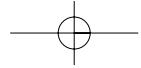

1998. – Na poziv organizacije B'nai B'rith i drugih organizacija iz Argentine, Chiara Lubich se susreće sa članovima židovske zajednice Argentine i Urugvaja, u Buenos Airesu (20. travnja). Predstavivši duhovnost jedinstva, Chiara Lubich je istaknula zajedničke točke sa židovskom duhovnom baštinom.

Dana mira koji se obilježava u gradiću Pokreta O'Higginsu u Argentini. Godine 2004. bilo ih je 300 i došli su iz Buenos Airesa, Cordobe i Rosaria. Predsjedavajući rabiniske južnoameričke konvencije, rabin dr. Mario Hendler, rekao je: "Proživljavamo povijesne trenutke čija će se važnost razumjeti tek u budućnosti".

2005. - "Ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu u dvije tradicije", Bio je to naslov prvog simpozija za židovsko-kršćanski dijalog, koji je priredio Pokret fokolara a održao se u Castelgandolfu (Rim) od 22. do 26. svibnja. Sudjelovalo je oko sto predstavnika kršćanstva i židovstva.

Bio je nazočan i predsjednik Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana, kardinal Walter Kasper. Govoreći o budućnosti, Kasper je ukazao na tri izazova: "Moramo učiniti sve što je moguće da se upoznamo, produbiti uzajamno teološko istraživanje, a također i suradnju". Sa židovske strane rektor južnoameričkog rabiniskog sjemeništa iz Buenos Airesa Ibrahim Skorka, produbio je pojam Čovjeka, dok je "Božja nazočnost i šutnja" bila u središtu izlaganja Jacka Bemporada, direktora Centra za međuvjersko razumijevanje u New Yorku i katoličkog egzegeta Gerarda Rossé. S katoličke strane sudjelovali su između ostalih teolozi Piero Coda i Jesus Castellano. Susret je završio na Trgu sv. Petra, sudjelovanjem na generalnoj audijenciji pape Benedikta XVI. koji je pozdravio sudionike simpozija.

IZ PRIRODE

I KAMEN
RAZMIŠLJA

FOTO